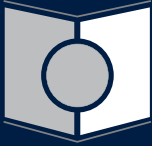

**מהפכה בעיצומו של
יום בני ברק חם במיוחד:
מונולוג מרגש**

לקראת שבת מלכתא

**"ועכשיו תגידו לי אתם... אתם יודעים מה עשיתי קודם? עשיתי קידוש!
אמרתי 'ויכולו', חז"ל הקדושים אומרים שאני נעשיתי שותף לקב"ה
במעשה שמים וארץ! חצי שלו וחצי שלי... אנחנו שותפים! איך אפשר
לשמור על קור רוח? ודאי שאני אתבלבל באמירת הקידוש!!!"**

שיחה נלהבת ומרתקת, מפי ראש ישיבת המקובלים 'שער השמים', הגה"צ רבי גמליאל רבינוביץ שליט"א, על אמירת הקידוש בליל שבת וההשפעה העצומה שלה על המשפחה כולה

"ויכולו השמים והארץ" (בראשית ב', א')

חז"ל הקדושים העידו אודות גודל מעלת אמירת "ויכולו השמים והארץ", וכתבו עליה דברים נפלאים מאוד...
אומנם הדברים ידועים, אבל אין ספק שצריך להיזכר ולהזכיר אותם שוב ושוב, כי כפי ששמעתי פעם מאיש חינוך ותיק, שהקידוש בליל שבת קודש, הוא אבן יסוד בחינוך הילדים. "כאשר הילדים רואים שאביהם מתרגש בקידוש, שש ושמה על בוא השבת, וכשהם רואים את האמא שלהם, היידישע מאמע, כשהיא עומדת בחרדת קודש ומאזינה למילות הקידוש בכוונה ובשמחה, כל האווירה בבית הופכת שבתית יותר, ומרוממת ונעלה יותר".
וכך אומרת הגמרא במסכת שבת, דף ק"ט ע"ב: "אמר רבא ואיתמא רבי יהושע בן לוי: אפילו יחיד המתפלל בערב שבת צריך לומר ויכולו. דאמר רב המנונא: כל המתפלל בערב שבת ואומר ויכולו - מעלה עליו הכתוב כאילו נעשה שותף להקדוש ברוך הוא במעשה בראשית, שנאמר ויכולו, אל תקרי ויכולו אלא ויכלו".
לפני חג הסוכות זכינו לשוחח עם ראש ישיבת המקובלים 'שער השמים', הגה"צ רבי גמליאל רבינוביץ שליט"א, שדיבר ברשפי אש שלהבת על החשיבות של השמחה בחג הסוכות, והשמחה בקיום המצוות בכלל.
אמר הרב את דבריו על חג הסוכות, אבל הקדיש חלק

מהם לקידוש הראשון של ליל החג, כמה צריך להתרגש ולהתלהב באמירתו.
לשמחתנו הרבה, כדרכו בקודש של הגה"צ רבי גמליאל שליט"א, בכל פעם שאנו משוחחים עמו, הוא שופע דברי תורה נפלאים כמעייין המתגבר, ואי אפשר להכניס אותם במאמר אחד מפני האריכות הגדולה. לכן בכל פעם שאנחנו מצליחים להשיג אותו לשיחה קצרה, אנחנו זוכים מן ההפקר באמרות טהורות סיפורים ועובדות, המספיקים כדי לפרנס כמה וכמה מאמרים.

"רבותי..." , זועק הגה"צ רבי גמליאל שליט"א, "אתם יודעים למה אנשים עושים עבירות? אני שואל אתכם שאלה פשוטה. הרי לא מזמן היה לנו יום כיפור. הכניסו אותנו למכונת הכביסה, יצאנו נקיים וזכים כמו שלג. אבל פתאום יש איזה לשון הרע קטן, ושם יש איזה דבר שקר חלילה וחס, ופה מזלזלים קצת באמירת ברכת המזון רחמנא ליצלן, ולא מדקדקים מספיק בכוננת הברכה כשאומרים 'שהכל' או 'מזונות', ו... הופ... סאת העוונות החלה להתמלא מחדש.

"למה זה קורה? למה אנחנו חייבים להתלכלך מחדש? למה אי אפשר פשוט להישאר נקי כמו שהיינו במוצאי יום הקדוש???"
"אתם יודעים מה התשובה? אני אגיד לכם מה התשובה! זה בגלל שאנשים לא מאמינים מספיק בכח של יום הכיפורים! הם לא סומכים מספיק, רחמנא ליצלן, על מה שהתורה הקדושה מעידה, על מה שהקדוש ברוך הוא בכבודו ובעצמו מבטיח לנו: 'כי ביום הזה יכפר עליכם לטהר אתכם מכל חטאתיכם'. אנחנו שומעים???"
מכל חטאתיכם! הכל כולל הכל! לא נשאר אפילו עוון אחד קטן!

"אם יהודי היה מאמין בכל כח האמונה שלו שהוא טהור ונקי, זך ומצוחצח מכל חטא ועוון, הוא לא היה מעז לדבר לשון הרע! הוא לא היה מעז להרים את העיניים ברחוב, מחשש פן יטמא את העיניים הטהורות שלו במראות אסורים. השתבשה עליך דעתך? אתה אינך בקו השפיות? מה זה להרוס כזאת נשמה טהורה ונקיה, בכזאת עבירה מטונפת ומכוערת? איזה אדם שפוי בדעתו יעשה דבר כזה???"

"אבל האמונה בכפרת העוונות לא מספיק חזקה, ולכן אנשים נופלים שוב ושוב..."

"עכשיו, אחרי שהנחנו את היסוד הבסיסי והחשוב הזה, אני רוצה לחזור לגמרא בשבת קיט... בואו נראה מה כתוב שם בהמשך?
"אמר רב חסדא אמר מר עוקבא: כל המתפלל בערב שבת ואומר 'ויכולו' שני מלאכי השרת המלווין לו לאדם, מניחין ידיהן על ראשו ואומרים לו 'וסר עוונך וחסאתך תכופר'!"

"שמעתם? מלאכי השרת אומרים לך שאתה נקי מכל העוונות, למה? כי אמרת 'ויכולו'... אה! כל העוונות נמחקו, הקדוש ברוך הוא הקיש על הכפתור שמאפס את כל המערכת. מתחילים הכל מחדש! אין עבירות! רק המצוות שעשית עד היום נשארות

לכן החלטנו לשמור את החלק העוסק בקידוש של ליל סוכות, ולשבץ אותו בעלון של שבת בראשית, בגלל אמירת ויכולו הכתובה בפרשה זו, והדברים נכונים לקידוש של ליל שבת, כשם שהם נכונים לקידוש של ליל התקדש החג, וזכרון אחד עולה לכאן ולכאן. וכה היו דבריו:

פעם אירע שהרבי הקדוש רבי מנחם נחום משטפנשט זיע"א, בעת שקידש בהתלהבות גדולה על היין בליל שבת, טעה באמירת הקידוש והתבלבל בין המילים. כמובן שהוא מיד תיקן את עצמו והמשיך באמירת הקידוש עד תומו.

עמדו שם החסידים, והחלו להתלחשש ולדון בינם ובין עצמם מה התכוון הרבי בטעותו. הרי לא יכול להיות שהרבי טעה, כנראה שהיו לו פה כוונות נסתרות. זה טוען בכה וזה טוען בכה.

שם הרבי לב לדיון הזה, ואמר להם: "אני רוצה לספר לכם סיפור", כך אמר להם הרבי. "היה פעם איש אחד, ביש גדא, 'שלימזל' מקצועי. שום דבר לא הלך לו, הוא ניסה לעבוד בעבודות רבות, ואף פעם לא הצליח, כך הוא התדרדר מדחי אל דחי, עד שהיה מהלך ברחוב בבגדים קרועים ובלויים, אין לו בית, אין לו רכוש, כלום.

"פתאום רץ אחריו המזכיר של מושל העיר, ואומר לו: 'הלו, אדוני! אתה לא מאמין מה קרה לך עכשיו? קיבלנו מברק שקיבלת ירושה ענקית. אחד מקרובי המשפחה הרחוקים שלך מת, והותיר אחריו הון עצום, חיפשו ומצאו שאתה הכי קרוב אליו, וכל הכסף עובר אליך. יש לך עכשיו ארמונות, יאכטות, בוסתנים מלאי פרי, אורוות מלאות סוסים משובחים, אוצרות מלאי כסף וזהב...!"

"נו... מה אתם חושבים?", שאל הרבי את החסידים, "האם האיש הזה שזכה בכל העושר האגדי הזה התבלבל קצת כשהוא שמע על כך, או שהוא שמר על קור רוח???"

"כמובן שהוא התבלבל!", ענה הרבי מיניה וביה, "ועכשיו תגידו לי אתם... אתם יודעים מה עשיתי מקודם? עשיתי קידוש! אמרת 'ויכולו', חז"ל הקדושים אומרים שאני נעשיתי שותף לקב"ה במעשה שמים וארץ. חצי שלו וחצי שלי... אנחנו שותפים! איך אפשר לשמור על קור רוח? ודאי שאני אתבלבל באמירת הקידוש!!!..."

המשך בעמוד 28

גליון 'לקראת שבת' יו"ל בחסות
'אמונה וחסד' דפוס וכריכיה בע"מ 02-6715501

זיכוי הרבים בהפצת גליון זה
לעי"נ הרה"ח בנימין ב"ר דוד צבי רוזנטל זצ"ל
נלב"ע ר"ח אב תשע"ו

ר' אברהם היה מוטרד מאוד מההכרעה שתהיה במשפט זה, כיון שעל כף המאזניים עמדו סכומי כסף אדירים. במהלך יום שישי התקשר השווער כמה פעמים לבית חתנו, כדי לברר האם חזר כבר הביתה ויוכל לספר לו על תוצאות המשפט. היה זה בדור שלפני הפלאפונים, אבל הדיונים נמשכו ונמשכו, והרב בריסק חזר לביתו קרוב-מאוד לכניסת השבת

הגאון רבי יצחק זילברשטיין שליט"א על מסירות הנפש למען השבת

"וַיְכַלּוּ הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ" (בראשית ב', א')

בואו ונשמע כיצד מסרו יהודים את עצמם למען שמירת השבת! גביר אדיר ומפורסם היה רבי אברהם באדאנסקי ז"ל, מעשיריה של העיר ויליאמסבורג בניו יורק, שהותיר אחריו תורה וגדולה במקום אחד, בצורה יוצאת מן הכלל.

כדאי להטות אוזן לסיפור מדהים שסיפר חתנו, הרה"ג רבי אליהו יצחק בריסק שליט"א, הרב דטושנאד.

אירע מקרה שר' אברהם באדאנסקי זומן לבית המשפט שם התקיים דיון גורלי בענין חלק מנכסיו. המשפט נערך ביום שישי, וכיון שהיה זה בימות החורף הקצרים, ור' אברהם חשש שלא יספיק לחזור בזמן, שלח את חתנו הרב בריסק שיצג אותו בבית המשפט.

ר' אברהם היה מוטרד מאוד מההכרעה שתהיה במשפט זה, כיון שעל כף המאזניים עמדו סכומי כסף אדירים. במהלך יום שישי התקשר השווער כמה פעמים לבית חתנו, כדי לברר האם חזר כבר הביתה ויוכל לספר לו על תוצאות המשפט. היה זה בדור שלפני הפלאפונים, כך שעד שהרב בריסק חזר לביתו אי-אפשר היה לדבר איתו...

אבל הדיונים נמשכו ונמשכו, והרב בריסק חזר לביתו קרוב-מאוד לכניסת השבת, ולא הספיק אפילו להתקשר לחותנו.

כאילו נשכח המשפט לגמרי

כמדי שבת, הגיע החתן ומשפחתו לביתו של ר' אברהם לאכול את סעודת השבת. אמנם ידע הרב בריסק שחותנו מקפיד מאוד שלא לדבר כלל בענייני מסחרו במשך כל יום השבת, אבל הבין שהפעם זה יהיה אחרת, כי ידע עד כמה שהיה מוטרד בעניין המשפט. וגם אם לא ידבר איתו מפורשות, הוא ירצה לדעת ברמז מה היה וכיצד הסתדרו העניינים.

ברם, לתדהמתו המרובה, במשך כל השבת לא הזכיר חמיו, ולו ברמז קל שבקלים, את דבר המשפט, ולא רצה לדעת מכך דבר וחצי-דבר. במהלך הסעודות עלו על השולחן רק דברי תורה מפרשת השבוע, וגופי הלכה שחידש החתן במשך השבוע. כך במשך כל יום השבת. 'זה היה ממש מדהים', סיפר הרב בריסק, 'כיון שידעתי על חשיבותו

של המשפט לכל מהלך עסקיו של חותני, אי-אפשר היה להאמין איזו מסירות נפש היתה בכך, עד כדי כך שהוא אפילו לא קָמַז על רצונו שארמוז לו מה קרה!.

כך בסעודת הלילה, כך ביום, וכך גם בסעודה שלישית. מי שהסתכל עליו, היה בטוח שענין המשפט נשכח ממנו לגמרי... אנשים מן החוץ, שאינם יודעים מסירות נפש לשמירת-שבת מהי, היו כבר חוששים שהאיש יצא מדעתו! שהרי אחרת, איך אפשר להתעלם מדבר כל-כך חשוב!?

רק במוצאי השבת, אפשר היה להיווכח שהגביר לא שכח את ענין המשפט כלל וכלל. דקות ספורות לאחר ההבדלה, ניגש ר' אברהם לחתנו, כשכולו מתוח, וביקש לדעת מה היו תוצאות המשפט...

או-אז התברר שהוא לא שכח מהענין, אלא התגבר על עצמו במשך כל השבת כדי לא לדבר על דברים שאסור להשיח בהם בשבת-קודש!

קיים גביר זה את דברי חז"ל שאדם צריך להגיע לשבת במצב שכל מלאכתו עשויה - כפשוטם.

על המעשה הנ"ל אפשר להמליץ את דברי הגמרא במסכת שבת (ק"ז א') - 'עשירין שבשאר ארצות, במה הן זוכין (ופירש רש"י): לעושר גדול (כזה)? בשביל שמכבדין את השבת!'. מדהים.

לא צריך להיות מוהל בדרגה של הרב צדקיהו, כדי לדעת שתינוק הנולד 13 דקות לאחר השקיעה של יום שישי, אי-אפשר למולו בשבת קודש.

בתחילה ניסו ההורים להיתלות ב'פסק' של רב פלוני שאמר להם שאפשר לעשות את הברית בשבת, אבל משהתקשר הרב צדקיהו אל הרב ההוא, התברר שלא היה ולא נברא, והרב לא הוציא פסק כזה מפיו.

מששמעו ההורים מהרב צדקיהו שהברית לא תוכל להתקיים בשבת, הם היו המומים. בעלי הברית היו אנשים עשירים ומכובדים, והם כבר הזמינו מאות איש לברית ולסעודת המצוה שלאחריה, ולא ידעו איך לצאת מהענין.

הרב צדקיהו הציע להם לא לבטל את הסעודה, ולקרוא לה 'סעודת ערב ברית'... וכך יוכלו להשתחרר מהרגשת אי-הנעימות כלפי האורחים הרבים, וביום ראשון יעשו את הברית עם מנין יהודים. הדבר התקבל על דעת ההורים, וכך אכן עשו, וביום השבת התכנסו המוזמנים באולם בהרצליה, תוך שהם מסבירים לכל הבאים שהסעודה מתקיימת לרגל 'ערב הברית', וההודיה להשי"ת על החסד הגדול שעשה עמם. גם הגר"י יעקובוביץ השתתף באירוע.

ביקש את רשות הדיבור

והנה, בעיצומה של הסעודה בשבת קודש, נכנס לפתע הרב שלום צדקיהו לאולם. ההורים, וגם המוזמנים, היו מופתעים מאוד, שהרי סוכם שהברית לא תהיה היום, בשבת, ואם כן מדוע ולמה הגיע לאולם?

התמהון גדל עוד יותר, כיון שהדרך מביתו של הרב צדקיהו ברמת השרון עד לאולם בהרצליה, היתה ארוכה מאוד, והמוהל שכבר לא היה אדם צעיר, שירך את דרכו במשך שעה וחצי תמימות.

יתירה מזאת; מזג האוויר באותה שבת היה גשום ביותר, והרב צדקיהו נכנס לאולם כשבגדיו רטובים מאוד, עד שהגר"י יעקובוביץ היה נאלץ לסייע לו להחליף את כל בגדיו.

הרב צדקיהו ביקש את רשות הדיבור לדקה, ופתח ואמר:

'עשיתי את כל הדרך הארוכה מביתי, בגשם ובקור העז, ובאתי לכאן כדי להוכיח לכולם שהסיבה היחידה שלא עשיתי את הברית היום היא כי התינוק נולד בבין השמשות, ואסור למולו בשבת, ושאיש לא יחשוד בי שלא עשיתי את הברית משום שהתעצלתי ללכת. אז הנה אני כאן, כדי להראות לכולם שלא התעצלתי...'

הדברים עשו רושם רב על השומעים, שלמדו מכך על יראת השמים הגדולה של הרב צדקיהו, ולקחו מכאן פרק-מוסר מאלף כשראו במו-עיניהם מה מדריך את היהודי בחייו, ומה מנווט את הליכותיו.

(מתוך הספר 'שבת בשמחה' בעריכת הרב משה מיכאל צורן)

**והנה, בעיצומה של הסעודה
בשבת קודש, נכנס לפתע הרב
שלום צדקיהו לאולם. ההורים,
וגם המוזמנים, היו מופתעים
מאוד, שהרי סוכם שהברית
לא תהיה היום, בשבת, ואם כן
מדוע ולמה הגיע לאולם?**

ומענין לענין באותו ענין.

יהודי יורד לעולם הזה כדי לקדש שם שמים בכל הליכותיו, וככל שהאנשים העומדים מסביבו רואים את נועם-הליכותיו, את מידת מכובדותו ועד כמה איכפת לו שמעשיו יהיו לשם שמים, כך באמת מתקדש שם שמים על ידו בעיני הבריות.

שמענו סיפור מהגר"י יעקובוביץ זצ"ל, רבה של הרצליה, שיש בו הרבה יראת שמים, והרבה קידוש ש"ש בעיני הבריות. המדובר היה ביהודי ת"ח ויר"ש, בשם הרב שלום צדקיהו, שהתגורר ברמת השרון, ונחשב במשך שנות דור כאחד המוהלים הטובים ביותר באזור.

הרב צדקיהו קיבל פעם הזמנה למול ילד בשבת קודש, בהרצליה. הוא שאל את ההורים מתי נולד הילד, ותשובתם הראשונית היתה שהאשה ילדה את בנה לאחר שנכנסה השבת, וממילא הברית צריכה להיות בשבת הבאה.

במהלך השבוע נעשו כל ההכנות לברית-קודש, אבל ביום ששי החלו להתעורר אצל הרב צדקיהו ספקות באשר לרגע המדויק שבו נולד הילד.

ההורים היו המומים

הוא התקשר להורים ושאָלם שוב מתי היתה הלידה, והם השיבו שהיה זה לאחר השקיעה. המוהל לא וויתר, וביקש את הרגע המדויק, והתשובה לא איחרה לבוא: 13 דקות לאחר השקיעה.

 רוצים לקבל את 'לקראת שבת' מדי שבוע ישירות למייל?
שלח מייל ל- dirshu@dirshu.co.il

ה'סטייפלער' נוהג היה לומר, שבימים עברו, היה משוגע אחד בכל עיירה... לאחר מכן, התדרדרו הדורות, ובכל שכונה כבר נמצא משוגע אחד... בהמשך, כבר ניתן היה למצוא משוגע בכל רחוב, בשלב הבא - משוגע בכל בנין, עד שכיום - ניתן למצוא שני משוגעים בכל בית: אחד קבוע - ואחד תורן...

הגאון רבי שלמה קניבסקי שליט"א, ראש ישיבות 'קרית מלך' תפארת ציון, על האדם ושורשיו

"וְאֵת כָּל הָעֵץ אֲשֶׁר בּוֹ פְּרִי עֵץ" (בראשית א', כ"ט)

ההקבלה הראשונה בין האדם והעץ, עליה כבר עומדים רבותינו, הינה לענין השורשים. בדברי המשנה שהבאנו, אנו מוצאים שלאדם ישנם שורשים - בדיוק כפי שלאילן ישנם שורשים. וכאן, עלינו להבין: מה פשר ההקבלה הזו? בראש ובראשונה, הבה נתבונן במהות שורשיו של העץ. השורשים, מאפשרים לאילן לינוק את הדרוש לו מהאדמה, המוגדרת גם בתורה כ'אימו' של האילן. העץ, הינו למעשה תולדה של הקרקע, ממנה הוא שואב את חיותו. כאשר יש לעץ שורשים רבים ורחבים - הוא יכול להתבסס, הוא מקבל את כל הדרוש לו בשפע, הוא גדל היטב, והכי חשוב: הוא מחובר למקומו בחזקה, עד שכל הרוחות שבעולם לא תוכלנה לעקור אותו.

ומה עם האדם?

ובכן, גם לאדם - ישנם שורשים, שמחברים אותו לאבות ולאמהות שלו. השורשים הללו הינם: המסורת! ככל שאדם מחובר יותר למסורת שלו, ככל שהוא יונק יותר מהדורות הקודמים, כך הוא יגדל יותר, יתפתח יותר, ויהיה יציב ואיתן יותר!

השורשים שלנו רבים ועבותים, והם מגיעים למרחק עצום: עד למשה שקיבל תורה מסיני, ומסרה ליהושע, ויהושע לזקנים, וכן הלאה - עד לדורנו אנו! ככל שנהיה מחוברים יותר אל השורשים הללו, כך נהיה יציבים יותר, נטועים היטב בקרקע, ונוכל לצמוח ולגדול!

כיצד אנו יכולים להתחבר אל השורשים שלנו?

התשובה פשוטה: אל השורשים אנו מתחברים, כאשר בכל מעשה ומעשה שאנו עושים אנו מקיימים בעצמנו: "אשא עיני אל ההרים" - אל ההורים, ובוחנים: האם זו הדרך שהנחילו לנו אבותינו? האם הדרך בה אנו צועדים - מתאימה לדרך שלהם? או שמא סטינו מהדרך, ובחרנו במסלול חדש אשר לא שיערוהו אבותינו?

ניקח לדוגמא נושא, שלצערנו נעשה יותר ויותר שכיח בשנים האחרונות: בעיות נפשיות... ה'סטייפלער' נוהג היה לומר, שבימים עברו, היה משוגע אחד בכל עיירה... לאחר מכן, התדרדרו הדורות, ובכל שכונה כבר נמצא משוגע אחד... בהמשך, כבר ניתן היה למצוא

משוגע בכל רחוב, בשלב הבא - משוגע בכל בנין, עד שכיום - ניתן למצוא שני משוגעים בכל בית: אחד קבוע - ואחד תורן...

כך או כך, מה עושים כיום כשמזהים בעיה נפשית או קושי רגשי אצל אדם? שולחים אותו לפסיכולוג או לפסיכיאטר... כמובן, אין לשלול זאת באופן גורף, וכל מקרה לגופו... אבל האם מישוהו שאל את עצמו: מהיכן כל הפסיכולוגים הללו שאבו את הידע שלהם ואת השיטות בהן הם עושים שימוש? ודאי שלא מהתורה הקדושה... במרבית המקרים - השיטות הטיפוליות השונות נשאבו מהגויים, מדרכם של הגויים ומתפיסתם של הגויים... ובכן, האם השיטות הללו מתאימות בעברוננו, יהודים, בני תורה? לא בהכרח!

אנו מוצאים, שלגדולי ישראל - היו שיטות משלהם להתמודד עם קשיים רגשיים ונפשיים... כל גדולי עולם עסקו בכך, ובראשם ה'סטייפלער' זצ"ל, כאשר לאחר פטירתו אף יצא ספר 'קריינא דאיגרתא' ובו קונטרס שלם העוסק בכוחות הנפש של האיש היהודי, של בן התורה, בן הישיבה!

משום שהדרך לטפל בנפש רגישה ועדינה כל כך, כמו נפשו של בן תורה - אינה הדרך בה יש לטפל בנפשם של אנשי הרחוב, ובוודאי מה שמתאים לגויי הארצות ולמשפחות האדמה - לא מתאים לישראל עם קדושים! את הנפש היהודית ובפרט את נפשו של בן תורה - ניתן לרפא רק באמצעות סוג אחד של 'תרופה': התורה הקדושה, והיסודות הנשאבים ממנה!

אם סבורים אנו שעצמותיו של המקנא מרקיבות רק לאחר מותו - טועה טעות מרה... שכן מי שמקנא - כבר בחייו מרקיב בתוך תוכו! אולי לא ברמה הפיזית, אבל ברמה הנפשית, הרגשית - הוא רקוב לחלוטין! הוא לעולם לא יהיה מאושר, וכל חייו צער ומכאובים!

בימינו, הלא ישנן מחלות רבות כל כך, שבימים עברו לא שיערום אבותינו... לחץ דם גבוה, אולקוס, התקפי לב, ועוד... ובכן, ממה נובעות כל המחלות הללו? קל מאד לתלות אותן בהתפתחויות ותמורות שחלו בעולם שנעשה מתועש יותר... אולם האמת היא, שכל המחלות נובעות מתוך הקנאה - המרקיבה את עצמותיו של בעליה כבר בעולם הזה!

זכורני, שהגעתי פעם אל ה'סטייפלער', וביקשתי ברכה עבור חולה שסבל מלחץ דם גבוה. ה'סטייפלער' הביט בי ואמר: "לחץ דם גבוה? אני לא יודע מה זה... פעם ידעו, שמי שיש לו חום - הוא חולה, ומי שאין לו חום - הוא בריא... אבל היום? לוקחים סמרטוט, קושרים מסביב ליד, לוחצים פה ושם, והופכים אנשים בריאים לחולים..."

כלומר: פעם - לא היו כל אותן מחלות שהיום סובל מהן המין האנושי. הסיבה לכך, אינה משום שהבריות נהיו חלשות יותר, או שהמחלות נהיו חזקות יותר... הסיבה לכך הינה, משום שכיום הקנאה מגיעה לשיאים חדשים, שמרקיבים עצמות כאן בעולם הזה! כמובן... את הקנאה - לא המציאו בימינו אנו... היא היתה כאן מאז ומעולם! אולם בכל זאת... בימינו, ישנם מושגים חדשים בקנאה...

בימים עברו, במה כבר ניתן היה לקנא? בעגבניות ששתל השכן בגינה שלו, שצמחו להיות אדומות יותר? בבגד חדש שהשכנה קנתה לכבוד החג? הרי לאיש לא היה מאומה... גם אם היו כמה גברים, שניהלו את ביתם בפאר והדר - הם היו בודדים, ובוודאי שלא שימשו כהשראה לאדם מן השורה...

השאיפות של אדם רגיל בימים עברו, היו הרבה יותר מצומצמות: להתפרנס בכבוד, להביא מספיק אוכל הביתה, לגדל את הילדים בנחת, ואולי לתפור חליפה חדשה אחת למספר שנים...

אבל היום? נורא ואיום... הבה נביט סביבנו: כל אחד מפאר את הבית שלו יותר מהשני, בלי כל קשר ליכולות הכלכליות שלו... וכל זאת למה? מדוע? רק מסיבה אחת ויחידה: קנאה! אם לשני יש - למה שלא יהיה גם לי? אם פלוני יכול להרשות לעצמו - למה שאני אהיה מקופח? אם השכנה החליפה את המטבח - למה אני לא? אם לחבר יש מכונת חדשה - מדוע שאני אסתפק במכונת ישנה ומקרעת?

הרי זה מבהיל ממש: אנשים עסוקים מבוקר עד לילה בהתבוננות סביבם, בסקירה מדוקדקת של כל מה שיש לזולתם, ובניסיון להשיג את כל מה שעניינם רואות! כלום יש מקום להתפלא על כך שאנשים סובלים מאולקוס ומלחץ דם גבוה? הרי המתח התמידי הזה - יכול לכלות את הגוף ואת הנפש! רקב עצמות קנאה - כפשוטם של דברים ממש!

(מתוך הספר 'נפשי חמדה' קטעים נבחרים מתוך ועדים שנמסרו)

בימינו, הלא ישנן מחלות רבות כל כך, שבימים עברו לא שיערום אבותינו... לחץ דם גבוה, אולקוס, התקפי לב, ועוד... ובכן, ממה נובעות כל המחלות הללו? קל מאד לתלות אותן בהתפתחויות ותמורות שחלו בעולם שנעשה מתועש יותר... אולם האמת היא...

ואם בעצים עסקינו, הרי כל אחד מאתנו יודע, שעץ האתרוג למשל - הינו עץ עדין במיוחד, רגיש למחלות שונות ולפגעי מזג האוויר... אם כן, האם ניתן ללמוד את דרך הטיפול המתאימה לעץ האתרוג - מדרך הטיפול המתאימה לעץ תפוחים? ודאי שלא!

ובכן, הוא הדין באשר לנושא עליו עמדנו: לא נוכל ללמוד את דרך הטיפול בנפשו של בן ישראל, בן תורה, בן ישיבה; הנפש העדינה והרגישה כל כך - מדרך הטיפול בגויי הארץ או במשפחות האדמה! ובכן, זוהי דוגמה ל'מסורת', ל'שורשים'... כשאדם מחובר לשורשיו - הוא אינו מסתכל סביב, על העצים האחרים... הוא יונק את כל חיותו אך ורק מהשורשים שלו! כך בנושא שהזכרנו זה עתה, וכך באינספור נושאים אחרים. עלינו לבחון עם עצמנו: האם הלבוש שלנו הינו כזה שאבותינו היו גאים בו - או שמא הוא מושפע חלילה מרוחות זרות? האם הבתים שלנו נראים כמו הבתים של אבותינו - או שהם ניזונים ממקורות אחרים חלילה? וכן הלאה...

"ויחזר לקין מאוד" (בראשית ד', ה')

ואמנם, בפסוק במשלי כבר נאמר (י"ד, ל'): "חַיִּי בְּשָׂרִים לֵב מְרִיב וְרִקְב עֲצָמוֹת קִנְאָה", ודרשו חז"ל הקדושים (שבת קנ"ב, ע"ב): "ורקב עצמות קנאה - כל מי שיש לו קנאה בלבו עצמותיו מרקיבים, כל שאין לו קנאה בלבו אין עצמותיו מרקיבים", כאשר מבואר שם בגמרא כי הדברים אמורים למעשה ממש.

ובכן, אנו כמובן מאמינים באמונה שלמה בכל מילה שאמרו חז"ל הקדושים, ואין ספק כי ישנו הבדל ממשי ומהותי בין מי שסבל ממידת הקנאה בחייו לבין מי שלא סבל ממידה מגונה זו. אולם

פעם בשבת בראשית הגיעו אל הגאון רבי אלעזר מנחם מן שך זצ"ל נכדיו וניניו. אחד הנינים בכה ואמר: "סבא, סבא...". "מדוע אתה בוכה?", שאלו הסב הגדול. "לא נתנו לי לרקוד בשמחת תורה עם ספר התורה"... נענה הרב שך ואמר לו: "אני אתן לך משהו גדול מאוד שתרקוד אתו. הנה לך ספר בראשית, ובו כתוב שהקב"ה ברא את כל העולם כולו!"

הגאון רבי ראובן אלבו שליט"א, על בראשית והתורה הקדושה

התורה הקדושה מתחילה במלה "בראשית". רש"י מביא את דרשת חז"ל (בראשית רבה א, ו): בראשית - בשביל ראשית. ומה היא ה"ראשית"? התורה נקראת "ראשית", שנאמר (משלי ח, כב): "ה' קנני ראשית דרכו", וישראל נקראו "ראשית", שנאמר (ירמיה ב, ג): "קדש ישראל לה' ראשית תבואתה".

הקב"ה ברא את כל הבריאה כולה בשביל התורה ובשביל ישראל. שניהם דבר אחד הוא, כי ישראל הם לומדי התורה, ולשם כך נוצרו. תכלית העולם היא דבר אחד - לימוד התורה הקדושה. בתורה כלול הכל, "הפוך בה והפוך בה, דכולא בה" (אבות ה, כא). על ידי לימוד התורה יודעים כיצד להתנהג בכל ענין: עם ההורים, עם בני הזוג, עם הילדים והשכנים, בעבודה, ועם הפועלים - הכל כתוב בתורה.

אין חכמה עילאית כמו התורה הקדושה, בשבילה ברא ה' יתברך את כל העולם כולו.

השקעה לשם השגת רווח גדול!

רק באמצעות לימוד התורה ניתן לזכות להיות שלמים ומתוקנים. רק לומד התורה זוכה להיות האדם השלם הדומה לקונו.

ה'חפץ חיים' זצ"ל מבאר זאת באמצעות משל נפלא:

כאשר אדם שוכר חנות ברחוב או בקניון מרכזי, מקום שנכנסים ויוצאים בו בכל יום עשרות אלפי אנשים, הוא משלם דמי שכירות גבוהים ביותר, מלבד תשלום המיסים לעירייה.

לכאורה לא מובן פשר הדבר: לשם מה הוא מוכן לשלם סכום עצום זה לשכירת החנות? וכי הוא רוצה לעבוד רק בשביל השכירות?

אולם לאמיתו של ענין צעד זה משתלם ביותר, שהרי שוכר החנות מצפה, שעל ידי פתיחת עסק במקום זה דווקא, הכנסותיו בהמשך תהיינה כה גבוהות, עד שתכפלנה ותשלשנה את דמי השכירות והמיסים. לכן שכר חנות במקום כזה.

הנמשל: הקב"ה ברא את העולמות כולם, ו'שכר' גם את העולם הזה. לכאורה יבוא השואל וישאל: לשם מה ה' יתברך צריך את העולם הזה? "הנה השמים ושמי השמים לא יכלכלוך" (מלכים א ח, כז), ה' יתברך בורא הרים וגיאיות, ציפורים ועופות, חיות ובהמות, חחטה, שעורה, גפן, תאנה ורימון, שמש וירח, כוכבים וגלקסיות, מה תכליתו

של כל זה העולם?

אם הבורא יתברך ברא את העולם הזה - אומר ה'חפץ חיים' - ודאי יודע הוא שיצא לו מכך רווח גדול מאוד שאין כדוגמתו. ומהו? התכלית של כל ה'חנות' הזאת שנקראת 'העולם הזה' - זו התורה הקדושה. אם בני האדם ילמדו ויהגו בה, הרי שה' יתברך כביכול 'השיג' את מטרתו בבריאה.

אדם הפותח חנות, יודע שזמן רב יחלוף עד שישגי את מטרתו. בהתחלה מגיעים קונים מועטים, והוא אינו מכסה אפילו את השכירות, אבל אט אט העסק פורח ומשגשג.

חלפו שנים רבות מעת בריאת העולם, ועדיין לא ניתנה התורה. בדור הפלגה היה צריך להחליף את 'המדפים' בחנות, ובדור המבול הוחלפה 'הסחורה' כולה בחדשה...

אך בסופו של דבר הגיע העולם ליום הנכסף: "ויהי ערב ויהי בוקר יום השישי" (א, לא), יום שישי בסיון, היום המיוחל בו ניתנה תורה לישראל, יום מתן תורה - היום שבו התממשה כל תכלית בריאת העולם.

"המאיר לארץ ולדורים עליה"

רבי שלמה וולבה זצ"ל, כותב: הקב"ה ברא את האור. מהו האור - אף אחד עדיין לא הצליח לענות על כך. הירח, למשל, מאיר את העולם כולו. כשאין ירח, שורר בעולם חושך מוחלט. מהו הפרוז'קטור הזה,

בשלמות: השור נברא עם קרניו, האריות נבראו כשהם גדולים וענקיים, כאילו כבר חיים שנים רבות, וכן הלאה. זוהי הסיבה שאומות העולם טעו וטענו שהעולם קדמון, שכן בגזע העץ מצאו טבעות המעידות, לכאורה, על מאות אלפי שנות גדילה, וההרים אף הם לשיטתם עומדים כבר שנות דור. אך הנה, חכמינו כתבו לדורות את מה שידעו תמיד המאמינים בה', שכך ברא ה' את העולם, באופן שהבריאה מושלמת כבר. ממילא אין כל מקום לטענת הכופרים.

לימוד פרשת הבריאה - חיזוק האמונה

אכן, את כל הבריאה הזו ברא בורא עולם. כדי שתישמר בלב האדם האמונה הזו, שבורא עולם הוא הבורא, ואין עוד אחר זולתו, והוא לבדו ברא, ולא היה אתו שום מסייע, עליו לחזק את הדברים בליבו בכל יום.

במשך שנים אחדות זכה הגאון רבי מרדכי פסח פודרבסקי זצ"ל לשמש את ה'חפץ חיים' זצ"ל, והתפעל מאמונתו החושית. ה'חפץ חיים' ראה את כל הנעשה בעולם במבט של תורה. זו היתה צורת ההתבוננות שלו גם בטבע, שנגזר מכוח התורה. פשוט היה אצלו, שאם נשאל אדם: מהיכן אתה יודע שמחר תזרח השמש, הוא יענה: משום שהבורא הבטיחנו כי "יום ולילה לא ישבתו" (בראשית ה, כב).

מכח הביטחון הזה הוא גם האמין בגאולה, שהרי הובטחנו עליה במפורש "ואולם חי אני וימלא כבוד ה' את כל הארץ..." (במדבר יד, כא). לכן הגם שאנו חיים כעת בלילה ובחשכת הגלות "תשת חושך ויהי לילה" (תהלים קד, כ), מכל מקום עוד יאיר כבוד ה', ויכירו כולם בכוח מלכותו!

עם כל זאת - ספר רבי מרדכי - בבוקרו של כל יום היה נוהג ה'חפץ חיים' ללמוד, לפני תפילת שחרית, את פרשת הבריאה, המחזקת את האדם באמונה!

היה קורא בנעימה את פסוקי מעשה בראשית, מתחילת החומש ועד "ויכלו": "בראשית ברא אלוקים את השמים ואת הארץ", הקב"ה ברא את השמים ואת הארץ, "והארץ היתה תוהו", לא היה כלום, רק "חושך על פני תהום" ... "ויאמר אלוקים יהי אור... ויקרא אלוקים לאור יום"...

הוא נהג לומר, כי בתקופתנו ירדה לעולם רוח קרה וקפואה, שבאה לקרר ולכבות את זיק האמונה, וחייב כל אדם לחזק את עצמו באמונה כנגדה (שיחות החפץ חיים ח"ב עמוד ע אות פד).

כאשר לומדים פרשה זו, רואים כיצד ברא הקב"ה את עולמו והכל נהיה בדברו, וכך מתחזקת האמונה כנגד כל הכוחות המשחיתים המנסים לערער אותה.

"בראשית ברא אלוקים" - זהו סדר הבריאה. לפני כן לא היה שום דבר, רק הקב"ה. בורא עולם היה בורא עולמות ומחריבן, בורא ומחריב, ואחר כך ברא את העולם שבו אנו חיים (בראשית רבה ג, ז). אמנם "במופלא ממך אל תדרוש", דברים שמופלאים מאתנו אין לנו רשות לעסוק בהם, וגם לא נשיג אותם לעולם. אך לפני כן, יש

כשהצליחו להגיע, העולם נדהם. ואז הם ירדו על הירח - המצבר המופלא שמאיר את הלילה בכל העולם כולו - ומה גילו? רק סלעים שחורים

שמאיר את כל התבל? רוסיה ואמריקה חקרו את העניין הזה והטיסו חלליות לירח. כשהצליחו להגיע, העולם נדהם. ואז הם ירדו על הירח - המצבר המופלא שמאיר את הלילה בכל העולם כולו - ומה גילו? רק סלעים שחורים. הם חפרו, ו... שום דבר. רק סלעים! איך הסלע ששמו ירח מאיר את כל העולם? והשמש - מהי? עדיין חוקרים אותה. סוג של אש, שנותנת אור לכל העולם כולו...

התשובה האמיתית לחידה הזו היא שהכל אלוקות. השמש והירח הם משרתים, והוא יתברך "המאיר לארץ ולדרים עליה ברחמים". הם - השמש והירח - כוחו של בורא העולם. הוא אומר להם: 'תאירו!' והם מאירים, בלי סוללות ומצברים, באור אדיר. ואתה האדם עומד ורואה את האור - ובעצם רואה אלוקות מול עיניך!

אומר הרב וולבה: אילו היה האדם חוקר את חקירת האלוקות שבשמש ובירח, היה נבהל לראות את האור. הוא היה קם בבוקר, מתחבא במערות ופוחד לראות את האור בעולם, שהוא אורו של ה' יתברך המאיר לארץ.

בתורה הקדושה, ובפרט בבריאת העולם, טמונים יסודות האמונה. אלו לא סתם סיפורים. על כך נאמר בזוהר הקדוש (ח"ג דף קמט ע"ב): תיפח רוחם של החושבים כי התורה היא סיפורי מעשיות!

כל הברואים בצביונם נבראו

כאמור, כל הבריאה כולה נבראה בששת ימי בראשית. ובנוסף, כל דבר שנברא נעשה בשלמות.

נאמר בפסוק (בראשית א, כה): "ויעש אלוקים את חית הארץ". פרש רש"י: "תקנם בצביונם, בתקונם ובקומתן".

מתחילת בריאתם נבראו כל הברואים בצורה מושלמת, כנאמר בגמרא (חלין ס ע"א): "כל מעשה בראשית - בקומתו נבראו, בדעתו נבראו, בצביונם נבראו". באותו רגע שנבראו כבר היו עשויים

"מהר מהר שמתי את ידי מתחת לסנטר והחזקתי את הלסת שלי שלא תישמט עד לרצפה מרוב תדהמה... לא ידעתי שיש סדר 'דף היומי' גם ללימוד בחוברת של הקטלוג העולמי של בתי המלון ואטרקציות הנופש

מגיד המישרים הג"ר אליעזר יוטקובסקי שליט"א על המהפך שיכול להתחולל בלבנו של אדם ברגע אחד של התעוררות, בעיצומו של יום בני ברק חם ומזיע במיוחד...

יעקב א. לוסטיגמן

"הלוא אם תיטיב שאת" (בראשית ד', ז')

את הסיפור הבא שמענו מפיו של מגיד המישרים הנודע הג"ר אליעזר יוטקובסקי שליט"א, יו"ר 'אנחנו וצאצאינו', שזוכה להרבות פעלים לתורה ותעודה, וידיו רב לו בזיכוי הרבים בדרכים שונות ומגוונות. וכך מספר לנו הרב יוטקובסקי:

יש בבני ברק יהודי שאני מכיר כבר שנים רבות. הוא מנהל עסק קטן, 'בעלבת' כמו בסיפורים. הוא לא איש של רוחניות, בלשון המעטה. מה שמעניין אותו זה בעיקר אוכל ובילויים. כל שנה הוא נוסע לנופש לפחות פעמיים, ואם אין קורונה בעולם, הנופש חייב להיות בחו"ל. לעולם לא יחזור לאותה מדינה פעמיים, ותמיד יחזור כשבפיו שלל סיפורים על הבילוי הכי כיף בעולם שזכה לחוות הפעם, על הסאונה המיוחדת במינה, או האטרקציה המהממת שזכה להשתתף בה.

כשמדברים אתו קצת על אידישקייט, הוא נעשה קצת חסר סבלנות. "עוזב אותי מדרשות", הוא היה אומר לי שהצעתי לו להיכנס פעם לשמוע דרשה של רב כזה או אחר. "כל אחד שיגיד לעצמו מה צריך לעשות, שלא יתערבו בחיים שלי ויגידו לי מה מותר ומה אסור".

כולנו יודעים מה אמרו חז"ל, כשם שמצווה לומר דבר הנשמע כך מצווה שלא לומר דבר שאינו נשמע. עזבתי אותו. זה בדיוק מה שהוא ביקש, "עוזב אותי". קצת הצטערתי בשבילו שכל מה שמעניין אותו זה בילויים, אבל בסך הכל אנחנו חיים היום בעולם מאוד גשמי, כך שהפער בינו ובין כל השאר אינו גדול במיוחד למרבה הצער.

עברו שנים, אנחנו נשארנו ידידים, מדי פעם פגשתי אותו וזכיתי לשמוע תיאורים מלבבים על החופשה האחרונה ועל הבילוי המפנק שהיה בצידה.

לא איש של ווארטים

לפני כמה שנים, פגשתי אותו ברחוב, ושאלתי אותו "נו... מה נשמע? איפה היה הטיול האחרון שלך???", אבל הוא השיב לי בחיוך רחב, "תשמע, הרב יוטקובסקי, יש לי בשבילך ווארט חזק! אתה שומע! ווארט מיוחד במינו. חשבת על זה אתמול באמצע הדף היומי וזה לא עוזב אותי. אתה חייב להשתמש בזה בדרשות שלך, אולי יהיה לי מזה קצת זיכוי הרבים".

מהר מהר שמתי ידי מתחת לסנטר והחזקתי את הלסת שלי שלא תישמט עד לרצפה מרוב תדהמה...

מה זאת אומרת ווארט? ממתי יש לו ווארטים? והוא מדבר על דף היומי. לא ידעתי שיש סדר 'דף היומי' גם ללימוד בחוברת של הקטלוג העולמי של בתי המלון ואטרקציות הנופש. הוא רציני או שהוא עושה ממני צחוק? אני לא מאמין למשמע אוזני...

"אבל לא. האיש רציני במאת האחוזים. החיוך הרחב של פניו הוא חיוך של שמחה, שמחה של מצוה. זה לא חיוך היתולי של מישהו שעושה צחוק מהחבר שלו.

שמעתי את הווארט שלו, האמת, בהחלט היה ווארט חזק ומאוד מעורר לעבודת ה'. ההפתעה כבר היתה בשיאה.

בקושי הצלחתי להתאפק עד שהוא סיים את דבריו, החמאתי לו מכל הלב על הווארט היפה, ואז הנחתי את היד שלי על הכף שלו, ושאלתי אותו בטון קצת שקט. "תגיד, מה קורה? הכל בסדר? הילדים בריאים ושלמים, האשה? העסקים, הכל בסדר?..."

הוא הסתכל עלי מופתע, "בטח, ברוך ה' הכל מושלם. מה קרה שאתה שואל אותי כאלו שאלות, ועוד בכזה טון שקט ורציני?..."

לא ידעתי איך להסביר לו למה אני מודאג, אבל בזכות הידידות רבת השנים שלנו, הרשיתי לעצמי לשאול אותו בצורה ישירה.

"אתה לא איש של ווארטים!", אמרתי לו, "אתה לא איש של רעיונות מוסריים. אתה גם לא איש של דף היומי... תסלח לי שאני אומר את זה, אבל אתה זוכר כמה פעמים הטפת לי שאני לא אטיף לך ושאתה לא חייב לאף אחד שום דבר ואין לך כח לדרשות וכו'... אז מה קרה

פתאום שנהייתי לי 'צרון ווארטים', ואתה אפילו רוצה שאני אומר את הווארט שלך בדרשות שלי כדי שיהיה לך זיכוי הרבים???"

היודי הגדול

כשסיימתי לשאול את השאלה הצצתי בפניו. פחדתי שאולי דיברתי מדי בחריפות ואני עלול להעליב אותו. אבל הוא חשב לרגע וענה לי...

"אתה צודק!", הוא אמר, "אני לא איש של ווארטים ולא של 'דף היומי'. אני איש של טיולים והנאות ואוכל ובילויים ואטרקציות. זה אני. אולי יותר נכון לומר, זה הייתי אני. כי היום אני אדם שונה לחלוטין, ואני אספר לך איך זה קרה."

"שנה שעברה, הלכתי בבני ברק ביום קיץ חם ומזיע מתמיד. האוטו החדש שלי נשאר אצל חשמלאי הרכב שהתקין לי מערכת שמע מתקדמת מאוד שאוכל להתענג על צלילי המוזיקה בצורה המושלמת ביותר בשעה שאני נוסע ברכב. הייתי צריך לצעוד מרחק של קילומטר אחד, זה הרבה ללכת ביום כזה קיצי, אבל זה לא מספיק כדי להזמין מונית במיוחד, אז הלכתי ברגל."

"הלכתי והזעתי והזעתי, ואז כשכבר הגעתי לכתובת התברר לי שהמשרד שאליו אני צועד סגור היום. הייתי צריך לצעוד בחזרה את כל הדרך. אני לא רגיל בכלל לצעוד, בטח לא בכזה חום נורא ואיום. 'והנה מישהו קורא לי 'צדיק, אנחנו מחפשים עשירי למניין... רוצה להשלים?'. חשבתי לעצמי, הנה, דבר בעתו מה טוב. אני גם חוסך לעצמי את הצורך לצעוד לאחר מכן לבית הכנסת בחום הזה, וגם מרוויח כמה דקות של מנוחה בבית כנסת ממוזג לפני שאמשיך לצעוד לביתי."

"רק אחרי שנכנסתי פנימה התברר לי שנקראתי להשלים מניין לא רק לתפילת מנחה, אלא גם לאמירת סדר 'יום כיפור קטן'... היה זה ערב ראש חודש..."

"האמת שבחיים לא אמרתי את תפילת יום כיפור קטן. אני לא מסוג האנשים שאומרים כאלו תפילות ארוכות. בקושי ביום כיפור הגדול, יום כיפור האמיתי, אני מצליח לשרוד בבית הכנסת. להוסיף על זה עוד יום כיפור קטן כל חודש???"

"אבל כבר נכנסתי, וכבר בנו עלי למניין, אני בדיוק העשירי, וחם לי עכשיו ויש פה בבית הכנסת מזגן מצוין, משהו מיוחד במינו. והאמת? אני גם לא ממהר לשום מקום כי ממילא אין לי עכשיו רכב, אז טוב, למה לא? נגיד 'יום כיפור קטן'."

"התחילו להגיד ואני אומר, פעם ראשונה שאני אומר את תפילות הללו, זה דווקא מעניין, אני מנסה להבין את הקשר בין החרוזים השונים, ו... הנה אנחנו מגיעים לווידי הגדול של רבינו ניסים גאון."

"המילים של הווידי כתובות בשפה פשוטה, הן יוצאות ישר מהלב. התחלתי להתרגש, אמרתי עוד משפט ועוד משפט, הרגשתי שהנשמה שלי נכנסה לתוך מכונת כביסה, היא מסתובבת ומסתובבת, חוטפת מכה מהצד הזה ומהצד הזה, עוד מים קרים ומים חמים, קצת סבון, אני מתחיל להתנקות."

"ואז הגעתי למילים שהפכו אותי לסמרטוט. הרגשתי כאילו המכונה

עברה למצב של סחיטה ואני בפנים, מסתובב ונחבט במהירות עצומה..."

"יודע אני בעצמי שאין בי לא תורה", נו... ברור! מתי פעם אחרונה למדתי משהו? "ולא חכמה לא דעת ולא תבונה", אם לא לומדים לא יודעים! מה עוד כתוב שם? "לא צדקה ולא ישרות ולא גמילות חסדים", אחחח כמה פעמים ביקשו ממני לתת הוראת קבע ליתומים ואלמנות, לבית כנסת או לישיבה, ומה אמרתי כל פעם? אין לי כסף... באמת אין לי? לנסוע לשווייץ, לאוסטריה, לתאילנד או לפנמה יש לי כסף ולתרום לאלמנה שגרה מעבר לכביש שיהיה לה אוכל מחר בבוקר לא היה לי?"

"אבל אני סכל", נכון! סכל! טיפש! "גזלן ולא נאמן, חייב ולא זכאי, רשע ולא צדיק", כאן כבר פרצתי בבכי נורא... "ואם אתה דן אותי כמעשיי אוי לי ווי לי, אהה עלי, אויה על נפשי, ואם תבקש לנקותי... לא ישאר ממני מאומה..."

"עמדתי שם והורדתי דמעות כמים. הרגשתי שאני לא שווה כלום! אפס מאופס! אני כבר בן 45 שנה, כבר חיתנתי כמה ילדים, ומה הם עושים? צועדים בעקבותי, גם הם ריקים מכל תוכן. יש לי עוד ילדים בבית, למה אני מחנך אותם? לעשות כיף! ליהנות מהחיים."

"אני מחנך אותם ללמוד? להתפלל בכוונה? לא. כמה הם דתיים בכלל? כי יש להם כיפה על הראש והם לא מדליקים אור בשבת. חוצמזה לא החדרתי בהם שום טיפה של יהדות, וגם את המעט שהם קלטו בחיידר ובבית הספר אני זלזלתי בו ודאגתי שלא ישאר להם הרבה מזה..."

"יצאתי מבית הכנסת, הלכתי הביתה והפכתי לאיש אחר לגמרי. מאותו יום התחלתי להשקיע יותר בנשמה שלי. דף היומי, משנה ברורה כל יום, אני אומר שניים מקרא ואחד תרגום כל שבוע, התחלתי לומר ווארט בסעודת שבת כל שבוע, דרשתי מהילדים שלי להציג בפני את ההתקדמות הרוחנית שלהם בשבוע החולף. השתניתי לגמרי."

"עברה מאז שנה אחת ועוד קצת", מספר היהודי, "אבל אני כבר אדם אחר. השינוי עוד נמשך, אני יודע שאני עדיין לא שווה כלום, אבל לפחות אני בכיוון הנכון, קצת מתקדמים, קצת לומדים, קצת מכוונים יותר בתפילה, כל יום עוד קצת ועוד קצת התקדמות, ובעז"ה אני מקווה שמתישו אזכה להגיע לדרגות גבוהות יותר. אולי אפילו אעזוב את העסקים, ואשקיע את עצמי בעולמה של תורה!"

"את הסיפור הזה שמעתי מפיו של האיש לפני כמה וכמה שנים", מספר לנו הרב יוטקובסקי, "ואני יכול להעיד שהיום אפשר לראות הבדל בין הילדים שלו שגדלו לפני אותו שינוי ואלו שגדלו אחרי. כאילו שהם גדלו בבתים אחרים, מעניינים אותם דברים אחרים לגמרי בחיים. האיש השתנה לגמרי, מי שהכיר אותו מהעבר, לא מאמין שזה אותו בנאדם..."

כמה עלים של נענע

הרב יוטקובסקי מבקש לסיים בדבר התעוררות ששמע מפיו של

בכל המצוות שנשים מצוות כמו קידוש בליל שבת וכדו' בדרך כלל מוציאים האנשים את הנשים ידי חובה, והנה, במצוות הדלקת נרות שבת, אף שהאיש מצווה בה כמו האשה, למרבה הפלא דוקא האשה היא זו שמוציאה את האיש ידי חובה. בכדי להבין, נקדים רעיון נפלא ששמעת ממנו ר' ראש ישיבת "מאור התלמוד"

הגאון רבי יחיאל מאיר צוקר שליט"א מרבני ישיבת תורה בתפארתה על מצוות הדלקת נרות שבת

"וַיְכַלּוּ הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ" (בראשית ב', א')

אחד האנשים ואחד הנשים חייבים להיות בבתיהם נר דלוק בשבת. אפילו אין לו מה יאכל שואל על הפתחים ולוקח שמן ומדליק את הנר שזה בכלל עונג שבת הוא. הנשים מזהרות בו יותר מפני שמצויות בבית ועוסקות בצרכי הבית. (שולחן ערוך אורח חיים סי' רס"ג סעי' ב-ג)

הנשים מזהרות - ואפילו אם ירצה הבעל להדליק בעצמו האשה קודמת. מפני שמצויות - ועוד טעם מפני שכבתה נרו של עולם שגרמה מיתה לאדם הראשון. (משנה ברורה, שם)

בכל המצוות שנשים מצוות כמו קידוש בליל שבת וכדו' בדרך כלל מוציאים האנשים את הנשים ידי חובה. יתירה מזאת, אמרו חז"ל [ברכות כ"ב]: "באמת אמרו: בן מברך לאביו, ועבד מברך לרבו, ואשה מברכת לבעלה; אבל אמרו חכמים: תבוא מארה לאדם שאשתו ובניו מברכין לו".

והנה, במצוות הדלקת נרות שבת, אף שהאיש מצווה בה כמו האשה, למרבה הפלא דוקא האשה היא זו שמדליקה ומוציאה את האיש ידי חובה. טעם הדבר התבאר בדברי השולחן ערוך והמשנה ברורה שהבאנו. ומקורו מדברי רש"י [שבת לב ע"א] על משמעות דברי הגמרא שמצות הפרשת חלה והדלקת הנר שייכות במיוחד לנשים: "ונשים נצטוו על כך, כדאמרין בבראשית רבה: היא איבדה חלתו של עולם - שעל ידה נטרד אדם הראשון שנתרם כחלה, וכבתה נרו של עולם ושפכה דמו, ועוד, שצרכי הבית תלויין בה".

בכדי להבין מה בין העובדה שצרכי הבית תלויים באשה לצוויה בהדלקת הנרות, נקדים רעיון נפלא ששמעת ממנו ר' ראש ישיבת "מאור התלמוד" הגאון רבי אברהם יצחק קוק שליט"א: בזמן שבת המקדש היה קיים, יהודי שאינו בר דעת שהיה נכנס לבית המקדש ומביט בכהן הגדול כששוחט הוא בהמה, מקבל דמה וזורקו על המזבח, ולאחר מכן מפשיטה, מנתח את הבשר לחלקים ומקריבו על גב המזבח, היה יכול שלא להבין את עומק ההבדל בין הכהן הגדול לקצב מן השוק, שהרי את עומק העניין הטמון בהקרבת חלקי הבהמה על המזבח אין בכוח שכלו הפשוט להבין.

מתי היה גם יהודי כמותו יכול לזהות שאין מדובר כאן בסתם קצב,

אלא בכהן הגדול מאחיו ומכל עם ישראל? - כשהיה מגיע זמן הדלקת המנורה! אז האירה המנורה את העולם בצורה כה בהירה, עד שגם הפשוטים ביותר הבחינו בגודל השפעת עבודת הכהן הגדול בבית המקדש על העולם כולו. כשהכהן הגדול עמד במלא הדרו והדליק את המנורה, או אז התגלה גם לאותו יהודי שכהן גדול עומד בפניו, ולא סתם קצב מן השוק!...

עקרת הבית שבכל ימות השבוע עומדת מאחורי ערימת הבגדים, ממיינת, מכבסת, מגהצת, משם עוברת לבישול ארוחת הצהריים, וכשהסירים עומדים על האש נוטלת את 'מקל הספונג'ה' ומתחילה בניקיון הבית... למעשה נראה כי היא אינה יותר מעוזרת בית, חלילה.

ואכן הסתכלות שטחית על האשה עלולה לתת לבני ביתה ולעצמה לכנות אותה כעוזרת בית במובן המשפיל של המושג. אך כשמגיע היום הגדול - ערב שבת קודש, היום בו היהודי כביכול נכנס לחדר יחוד עם הקדוש ברוך הוא, והולך לשבת עמו ליד השולחן. כשמגיעה השעה בה צריך להכניס את הבית לאווירה של שבת, לראות את כבודה של השבת ולהתענג מאורה, נעמדת לה עקרת הבית במלא הדרה, לבושה בבגדי שבת, פניה זוהרות, והיא מדליקה את הנרות המבשרים את בואה של השבת, ובכך מביאה בבת אחת את האור והשלווה של יום השבת לתוך הבית, או אז ניתן להבחין ולהרגיש כי

כאשר נסתלק הרבי בעל ה'חידושי הרי"ם' מגור זצ"ל, נתמנה נכדו בעל ה'שפת אמת' מגור זצ"ל, בהיותו עדיין צעיר לימים, לשבת על כס ההנהגה. היו שתמהו אז בפניו כיצד מסוגל אדם כה צעיר להתמנות למנהיג עדה בישראל, בעוד יש ביניהם אנשים מבוגרים ממנו, תלמידי חכמים ידועים וצדיקים מופלגים? בפקחותו הנודעת השיב להם ה'שפת אמת'

מאוצרותו של הגאון רבי אליעזר טורק שליט"א

"בראשית ברא אלקים" (בראשית א, א')

רבינו יונה בספרו 'שערי העבודה' כותב: "על כן האיש העובד, ישתדל תמיד להשיג ערכו וערך הצדיקים והחסידים, ומעלתם וחשיבותם וחיותם לפני השם יתברך ודבקותם, ויבין וישכיל וידע כי יוכל להשיג מעלתם וחשיבותם וחיותם, כאשר יעבוד כמוותם כל ימי חייו ועתותיו ושעותיו ורגעיו כפי כוחו והשגתו".

רבינו יונה מדגיש בדבריו, שחובת ההתבוננות במעשה האבות, אינה רק לצורך ידיעת גדלותם ורום מדרגתם, אלא תובעים מהאדם שילמד ממעשיהם, שכל מעשיו יהיו ערוכים בהתאם למעשה האבות.

ספר בראשית המסקר את מעשיהם ומידותיהם הקדושים של האבות והאמהות, ממוחיש עבורנו דוגמא לכל הנהגות החיים. שכן הם כבר טרחו ושקדו על טיב ואיכות היסודות לטווח רחוק. לא מוטל עלינו לבנות או לחדש, אלא פשוט רק להתאים את מעשינו למעשיהם, לצפות וליחל "מתי יגיעו מעשי למעשה אבות".

כאשר נסתלק לבית עולמו הרבי בעל ה'חידושי הרי"ם' מגור זצ"ל, נתמנה נכדו בעל ה'שפת אמת' מגור זצ"ל, בהיותו עדיין צעיר לימים, לשבת על כס ההנהגה. היו שתמהו אז בפניו כיצד מסוגל אדם כה צעיר להתמנות לרב ומנהיג עדה בישראל, בעוד יש ביניהם אנשים מבוגרים ממנו, תלמידי חכמים ידועים וצדיקים מופלגים?

בפקחותו הנודעת השיב להם ה'שפת אמת' על כך במשל שנון:

במקום מסויים היה קיים הר גבוה שקשה היה להגיע לפיסגתו. מספר אנשים החליטו לשנס מתניים לטפס ולעלות עליו. הם התאספו בסביבות ההר, שילבו ידיהם אחד לאחד ובכוחות משותפים הצליחו להעפיל עד הפסגה. בהגיעם לשם הופתעו לראות ילד קטן יושב למעלה בביטחה כזקן ורגיל.

שאלו אותו בפליאה: "כיצד הגעת הנה?" והוא השיב: "מה השאלה?! אני נולדתי פה על הפסגה! לא היה נדרש ממני כל מאמץ כדי להימצא כאן... ההורים שלי כבר עשו עבורי את העבודה..."

זו גם התשובה לתמיהתכם, השיב ה'שפת אמת', לא יפלא איפה כי למרות גילי הצעיר יכול אני להנהיג אף את המבוגרים והחשובים מביניכם. כי בעוד הם החלו את דרכם בתחתית ההר, ושנים רבות

התאמצו ועמלו כדי להגיע למדרגתם הגבוהה. אני לעומתכם קיבלתי את הכוחות שלי מאבותי הקדושים, נולדתי על הפסגה! לכן למרות היותי צעיר, גלומים בכוחותי כוחות וסגולות מיוחדות כדי להנהיג את העדה..."

רעינו של משל נפלא זה, נכון בנוגע לכל יהודי ויהודי! האבות הקדושים נטעו בנו כוחות עצומים ויסודות גדולים, בכל מה שהתנסו ופעלו היתה בכך כוונה עמוקה עבורנו. עלינו מוטל רק לפתח זאת, לאמץ את אותן מעלות שהטביעו בנו.

זאת העבודה שלנו בהגיענו לקריאת הפרשיות הללו; 'הביטו אל צור חוצבתם!' להתבונן באבות העולם, כי כשהולכים לפי היסודות מצליחים!

תהיה מודע לכוחות הטמונים בך

מסופר על מרן הגאון רבי חיים מבריסק זצ"ל, שהלך פעם ברחובה של עיר. והנה רואות עיניו 'שייגעץ' צעיר כבן שש עשרה המוליך אחריו שני סוסים, כשמקל חובלים בידו והוא מכוונם בדרך. ברצונו מטה אותם לימין וברצונו מצעיד אותם לשמאל, והם ממושמעים לא מביעים שום מחאה, ולא מנסים לסטות מהמסלול אותו קבע להם.

הרהר רבי חיים בדבר, ותמה; הרי הסוסים מהוים את סמל הגבורה.

במרץ נעורים ובסערת רוח היה פותח את חומש בראשית, ולומד עוד פעם ועוד פעם בכזו התפעלות ורגש. כשהוא מפטיר בהתפעלות: "הרי זה צועק בורא עולם! זה צועק גדולת השם!"

גרעסטע ספר מוסר!..." ["חומש בראשית הוא ספר המוסר הגדול ביותר..."], היה חוזר ואומר כסדר. כבר נודע ברבים האגרת המפורסמת, בה יוצא מרן הרב שך מגדרו, בהתבטאות חריגה ונדירה: "חי נפשי! תמיד היה אצלי למשיב נפש, כשלמדתי בספר בראשית..."

כך גם בשיחה בישיבה, לפני התלמידים, גילה פעם טפח מרחשי ליבו הטהור: "בכל פעם שהגעתי לפרשיות של סדר בראשית, היתה לי משיכה ונטיה מיוחדת אליהם. אינני יודע מה היא הסיבה לכך... אבל על כל פנים תמיד חשבתי לעצמי שהייתי רוצה ללמוד את ספר בראשית במשך כל השנה. אני שואב את הכל תמיד מספר בראשית!... ובכל פעם מתעוררת אצלי נקודה חדשה שלא השגתי אותה לפני כן באותו אופן!..."

מקורביו העידו שבכל שנה ושנה, כשהגיע זמן קריאתו של חומש בראשית, היה צוהל לקראתו כאל מתנה חביבה; בריאת העולם, אדם הראשון, עשרה דורות, האבות והעקידה - היו נושאים שלא פסק מלמשמש בהם שוב ושוב ולהתפעל מהם כל פעם מחדש, כאילו זה עתה הוא לומד אותם לראשונה! ורבים מאלו שבאו במחיצתו באותו יום היו זוכים לשמוע את ליבו היוקד אמונה טהורה וזכה, מתלהב מפסוק מסויים, או מהרגש חדש.

למעשה בכל ימות השנה, גם כאשר קראו בתורה בספר ויקרא ובמדבר מעיינותיו היו נתונים בחומש בראשית. בשיחות המוסר שמסר בישיבה בכל השנה היה משמיע כסדר הארות חדשות או דבר חיזוק כל שהוא שהתעורר מחומש בראשית. הרגישו בו שהיסודות הללו מלווים אותו כל העת.

כמה מופלא היה זה לראות יהודי כמרן הרב שך, אדם גדול בענקים, אשר כגובה הארזים גובהו, ממרום גילו ומפסגת השגותיו, מוצא לנכון להתמקד דוקא בפסוקים הנראים כה פשוטים ומוכרים לנו מילדות. במרץ נעורים ובסערת רוח היה פותח את חומש בראשית, ולומד עוד פעם ועוד פעם בכזו התפעלות ורגש. כשהוא מפטיר בהתפעלות: "הרי זה צועק בורא עולם! זה צועק גדולת השם!" לעיתים הוא היה פותח את החומש ומקריא את הרשי"י הראשון:

דוד המלך כשמביא דוגמא לגבורה הוא ממשיך זאת לגבורת הסוס: "לא בגבורת הסוס יחפץ" (תהילים קמז, י). אם כן, כיצד יתכן הדבר שילדון קטן בן שש עשרה קובע להם את מסלולם, מכוון ומדריך אותם להיכן שליבו חפץ? הלוא ברגע אחד קט מסגולים הסוסים להסתובב אחורנית ולבעוט בו במלוא העוצמה, ופשוט ללכת לאן שיחפצו כאוות נפשם?

אמר רבי חיים, התשובה היא מדוע הם אינם עושים זאת?! - כי הם סוסים!...

הם אינם מודעים לכוחם העצום! אילו היו מודעים לגבורה העצומה שיש בהם, ודאי היו מסתלקים לדרכם זה מכבר. אלא שחוסר הידיעה, גורמת להם להמשיך להיות משועבדים תחת עולו של ילדון בן שש עשרה.

לפי זאת הסביר רבי חיים פשט בפסוק: "אל תהיו כסוס כפרד אין הבין" (תהילים לב, ט). לכאורה הפסוק טעון ביאור רב:

דוד המלך אומר פסוק אחד קודם: "אשכילך ואורך בדרך זו תלך איעצה עליך עיני". והכל מטים אוזן בסקרנות מרובה במה בא דוד המלך להשכיל אותנו? איזו עצה הוא בא להעניק לנו שישנה את חיינו הרוחניים? והנה הוא ממשיך לומר: "אל תהיו כסוס כפרד אין הבין".

וכי פעם שמעתם דרשן שנכנס לבית המדרש והחל לשאת דברים לפני שומעי ליקחו: "רבותי! אל תהיו כמו סוסים! אל תהיו אוילים כפרד!". הרי ללעג וקלס יחשב בעיני השומעים? ומה עומק כוונת דוד המלך להורות בזה?

אולם כעת, אמר רבי חיים, מבין אני את ביאור הדברים:

דוד המלך מורה לאדם אל תהיה כסוס שאינו מודע לכוחותיו! אל תהיה כפרד שאינו מודע לכוחות הטמונים בו! אחרת אתה עלול לצעוד כמותו, אחר תעלולי היצר שמשטה בך לימין ושמאל, מבלי שום נסיון להתנגד לו ולהתגבר עליו.

נקודה זו דורש ישעיהו הנביא מכלל ישראל: 'הביטו אל צור חוצבתם!' תהיו מודעים ליכולות העצומות הטמונות בכם, לכוחות המופלגים שהטביעו האבות הקדושים. טיפשות היא להידמות אל הסוס, שלא עולה על דעתו דבר כה פשוט שביכולתו לסלק ברגע אחד את עול אדונו מעליו.

פלאי פלאים!

'בראשית איז דער גרעסטער ספר מוסר'

האיש שנשא בגבורה בדורנו את לפיד האמונה החושית, היה זה ללא ספק מורי ורבי מרן ראש הישיבה הגרא"מ שך זצ"ל. בלהבת אש קודש עמד ועורר תמיד וללא הרף על נחיצות העיסוק בחומש בראשית ויסודות האמונה הפשוטה. בבהירות, בטהרה, במישוש ידיים.

תלמידיו במשך כל השנים, ובפרט בשנים האחרונות, יכולים להעיד עד כמה תבע ודרש בשארית כוחותיו על ההכרחיות והתועלת הרבה שיש בכך. עד כמה הרבה תדיר לעורר ולהטעים על החובה להפנים את המסרים ולהקנות להם שבייתה בלב. "בראשית איז דער

ניגשתי לאבא והוא שאל אותי "עכשיו יום או לילה?" - "לילה" השבתי - "אני לפני הניתוח או אחריו?" - "ברוך השם אחריו". - אוי ואבוי! לא התפללתי מנחה! - "אבא! היית אנוס"... - "תביא את הסידור, אתפלל ערבית שתיים"...

הרב הגאון רבי מאיר צימרוט שליט"א - אם בשעת צרה
פונה היהודי אל הקב"ה זה מוכיח שהוא שייך לבורא עולם

"אם תיטיב שְׁאֵת" (בראשית ד', יז)

הגמרא (ברכות לב ע"ב) אומרת: "ארבעה דברים צריכים חיזוק, ואלו הם: תורה ומעשים טובים תפילה ודרך ארץ. תפילה מנין? שנאמר: 'קוה אל ה' חזק ויאמץ לבך וקוה אל ה'". מפרש רש"י: "צריכים חיזוק - שיתחזק אדם בהם תמיד בכל כוחו".

רבתי! עלינו לדעת: לעיתים, אם אנחנו לא משכילים להתחזק בתפילה בכוחות עצמנו - הקב"ה מאלץ אותנו להתחזק בעל כרחנו! מתרגשת עלינו צרה, ועוד צרה, ופתאום אנו מוצאים את עצמנו במצב שלא נותר לנו אלא לשאת עינינו למרום, להתפלל אל ה' ולקרוא: "רבנו של עולם! אין לנו על מי להישען אלא עליך".

דוקא בעיתות צרה, אנו עדים לכך שגם יהודים כאלו שבשגרת חייהם רחוקים מקיום תורה ומצוות, מתחזקים ומצטרפים לתפילות הציבור. גם הם נושאים עיניהם למרום בתפילה זכה לבורא עולם שיעזור ויגן ויושיע. דבר זה מוכיח כמאה עדים, שלכל אחד ואחד מעם ישראל יש שייכות לבורא עולם. בעומק ליבו של כל יהודי קיים ניצוץ של קדושה, גם אם בחיי היום יום אין הוא נראה. גם לאדם כזה, שבימי השיגרה נראה אותו מתבוסס בגשמיות, בסיפור תאוות העולם - ישנה נקודה פנימית המקשרת אותו עם הבורא יתברך, ובעת צרה היא מתגלית כלפי חוץ.

רבי אליהו לופיאן זצ"ל מביא ב"לב אליהו" את המשנה בכלים (יז, יג) "כל שבים טהור" - אם אדם עושה כלים או בגדים, מעצמות או מעורות של בעלי חיים הגדלים בים - הם אינם מקבלים טומאה. רק כלים או בגדים שנעשו מעצמות או מעורות של בעלי חיים הגדלים ביבשה - מקבלים טומאה.

אבל מוסיפה המשנה ואומרת: "חוץ מכלב המים". כלב המים, למרות שגדל בים, אם עשו ממנו כלים או בגדים - הם מקבלים טומאה. מדוע? מסביר רבי עקיבא: "מפני שהוא בורח ליבשה". בשעה שמתרגשת עליו צרה ובאים ציידים לתפוס אותו - הוא בורח ליבשה. דבר זה מוכיח כי הוא חיה של יבשה!

כלב המים נמצא כל חייו במים, אבל מכיון שבשעת צרה הוא בורח ליבשה - דבר זה מוכיח שהוא "יבשתי" ולא "ימי".

כן, אומר ר' אֵלִיה, הוא האדם! אם בשעת צרה פונה היהודי אל

הקב"ה - זה מוכיח שהוא שייך לבורא עולם! גם אם בשגרת החיים הוא לא נראה כשייך אליו.

שמעתי מרבי יעקב גלינסקי זצ"ל שסיפר על האריה והלביאה שבגן החיות שהתפגרו מתו. מנהל הגן שם לב שמאז - פחתו המבקרים בגן. ומה הפלא? בגן חיות בלי אריה, בלי לביאה - אין מספיק אטרקציות... המנהל הזמין, כמובן, אריה ולביאה חדשים מהג'ונגל באפריקה - אבל זה לוקח הרבה זמן... ומה יהיה בינתיים?

מנהל הגן הגה רעיון כביר: לקח שני אנשים מובטלים, הלביש את האחד בעורו של האריה ואת השני בעורה של הלביאה, והורה להם: "התפקיד שלכם להסתובב על ארבע ולשאוג..."

השניים בצעו את התפקיד כמו שצריך. ה"שאגות" נשמעו למרחוק, וגן החיות שב לשקוק חיים.

יום אחד זה קרה!

בשעת ערב, סמוך לשעת סגירת הגן, נכנס אדם לחדרו של המנהל והחל לצעוק: "למה אתה מרמה את הציבור? זה לא אריה אמיתי! זו לא לביאה אמיתית! הם בני אדם מחופשים!"

המנהל פתח את חלון חדרו ושאל את האיש: "וכי אינך שומע את השאגות שלהם? מדוע סבור אתה שבני אדם הם?"

"זה עתה עברתי ליד הכלוב שלהם" - מספר האיש - "ושמעתי את ה'אריה' שואל את ה'לביאה': 'עוד כמה זמן סוגרים את הגן? אין לי

**בשעת התפילה האדם מפגין
תלות בבורא, הוא מפגין אמונה
ובטחון בבורא, ממילא הוא
יכול לפנות אליו ולומר לו:
אפילו אם כל היום לא היה
מגיע לי, לפי מעשי, לקבל
- אבל עכשיו כשהתגדלתי,
כשהתרוממתי, כשנהפכתי
לאדם אחר, בדרגה גבוהה יותר
- אולי עכשיו כבר כן מגיע לי**

שהיא בלב? הוי אומר זו תפלה". לכאורה יש להבין, הרי "עבודה" דורשת מאמץ, ב"עבודה" יש קושי! אדם מזיע! מדוע, אפוא, נקראת התפילה "עבודה"? הרי אם לאדם חסר משחו, והוא מתפלל על כך לקב"ה - פורצת התפילה מתוך לבו מאליה, ללא כל מאמץ או קושי? אבל לפי מה שכתב בעל העיקרים מובן היטב: היות וכדי שהתפילה תענה צריך האדם להשתנות, להתרומם, לעלות בדרגה - דבר זה אכן דורש מאמץ! צריך "להזיע" כדי להשיג אותו!

רחמנות על מי?

ברצוני לסיים בסיפור, שהייתי עד לו, בהיות אבי מורי ז"ל מאושפז בבית החולים איכילוב לצורך ניתוח קשה באגן הירכיים. במיטה לידו שכב יהודי, צעיר יחסית, שלדאבון לב לא היה שומר תורה ומצוות. גם הוא היה צריך לעבור ניתוח דומה. ביום הניתוח, בשעה שבע בבוקר, לקחו את השכן לניתוח. ניסיתי לשאול את האחיות מדוע לא לוקחים את אבא ראשון? הוא מבוגר יותר וגם הגיע לבית החולים לפני האיש השני, אך הן העירו לי כי הרופאים קובעים את הסדר והן מבקשות ממני לא להיות "סדרן". אף לא אחד מבני משפחתו של האיש היו באותה שעה לידו. ניגשתי אליו ואיחלתי לו בהצלחה ורפואה שלמה, והוא נלקח לניתוח. בשעה אחת עשרה הושב האיש למחלקה. הוא זעק מכאבים. שמעתי את האחיות מבקשת ממנו לדרג את עוצמת הכאבים מאחד ועד עשר והוא צעק: עשר! מיד הביאו לו זריקת מורפיום והוא נרדם לשעתיים. בשעה אחת בצהרים הוא התעורר, לקח לידי את הטלפון הסלולארי וחייג לבנו. ביקש שיביא לו את העיתון היומי. באותו יום אירעה טרגדיה נוראה. חללית עם אסטרונאוט שלנו התרסקה. העיתון היה מלא תמונות. אך נראה היה כי כל זה לא עניין

כבר כח! ו'הלביאה' השתיקה אותו ולחשה לו: 'תהיה בשקט! אתה לא שם לב שעומדים כאן מבקרים?' מזה הבנתי שהם סתם בני אדם מחופשים".

אמר לו מנהל הגן: "הבל הבלים! כל היום הרי הם שואגים... אסור להם דקה אחת לדבר? מה יש? מה קרה? אז הם דיברו דקה אחת... אבל כל היום הם אריה ולביאה..."

אי, אי, אי, אם דקה אחת הם מדברים - סימן מובהק כי בני אדם הם! כל יתר היום - זו תחפוש!

אם בשעת צרה פונה יהודי לבורא - זהו סימן מובהק כי יהודי הוא ויש לו שייכות לבורא! כל התנהגותו האחרת - אינה אלא תחפוש! ואת זאת ראיתי במו עיני בילדותי. היינו גרים בתל אביב. כל דיירי הרחוב בו גרנו היו חילונים. כל דיירי הבנין שלנו היו חילונים כאלו שלא היתה להם כל שייכות לתורה ולמצוות. אבל פעם אחת בשנה, בליל כל נדרי, הם היו שמים איזושהי כיפה מקרטון, או ממטפחת אף קשורה בארבע פינותיה, ובאים לבית הכנסת להתפלל!

אי! אי! אי! אם פעם אחת בשנה באים לבית הכנסת להתפלל, אם פעם אחת בשנה מרגישים עליהם איזושהי אימה מיום הדין - סימן מובהק הוא כי בתוך תוכם יהודים הם! כל החיים - זו רק הצגה אחת גדולה. כל השנה יצר הרע לא נותן להם מנוח, אבל המודד האמיתי הוא עת צרה. כשם שכלב המים נמדד לפי שעת צרה - כן הוא האדם!

בשעת התפילה - האדם משתנה

ב"ספר העיקרים" (מאמר ד) הובאה שאלה יסודית בנוגע לתפלה: הקב"ה הרי יודע בדיוק למה כל אחד ואחד זקוק. ואם כן ממה נפשך: אם מגיע לאדם, לפי מעשיו, לקבל את הדברים שהוא זקוק להם - בשביל מה לו להתפלל? הקב"ה יתן לו גם אם לא יבקש! אין כל צורך לתת לו "תזכורת" על כך! ואם, לפי מעשיו, לא מגיע לאדם לקבל - לא יעזור לו מה שיתפלל, שהרי אי אפשר לשנות את דעתו של הקב"ה, שנאמר: "אני ה' לא שנית" (מלאכי ג, 1)?

אלא, אומר בעל העיקרים, כך הוא ביאורם של דברים:

בשעה שיהודי מתפלל - אין הוא בא לשנות את רצונו של הקב"ה. בשעת התפילה - היהודי משנה את עצמו! בשעת התפילה היהודי מקדש את עצמו, מרומם את עצמו, מכניע את עצמו, כלפי בוראו. הוא פונה לבוראו ואומר לו: "רבונו של עולם! רק אתה יכול לעזור לי! אני תלוי רק בך! אין לי על מי להישען אלא עליך!" בשעת התפילה האדם מפגין תלות בבורא, הוא מפגין אמונה ובטחון בבורא, ממילא הוא יכול לפנות אליו ולומר לו: אפילו אם כל היום לא היה מגיע לי, לפי מעשי, לקבל - אבל עכשיו כשהתגדלתי, כשהתרוממתי, כשנהפכתי לאדם אחר, בדרגה גבוהה יותר - אולי עכשיו כבר כן מגיע לי.

זהו היסוד שחידש בעל העיקרים: בשעת התפילה - האדם משתנה!

מעתה נוכל להבין את דברי הגמרא בתחילת מסכת תענית (ב ע"א) שדורשת את הפסוק: "ולעבדו בכל לבבכם" - "איזו היא עבודה

מחמאות מחמאות מחמאות. אין דבר כזה להחזיר לילד מבחן בלי שכתבת עליו לפחות מחמאה אחת.

המחנך הרה"ג ר' עמרם בינעט, עם עשר סיבות למה כדאי ואיך כדאי לעשות מבחנים בכתב

עצמו, באופן פרטני, להחליף איתו כמה מילים על המבחן, על מצבו בכיתה. זה נותן הזדמנות נפלאה לייצר קשר חזק בין המלמד לתלמיד, ורק בשביל זה שווה לעשות את המבחן מלכתחילה.

5. הוא גם נותן לך הזדמנות לאפיין בצורה מיטבית את הבעיה של הילד, אם יש כזאת. אם יש לו בעיה עם כתיבה, או שאולי הוא לא יודע להתנסח, ואם הוא לא הבין היטב את הסוגיה, צריך לבדוק איפה הוא נפל, ולהשוות לנפילות של השבועות הקודמים. באופן זה אפשר לזהות נקודות חלשות שצריך לחזק ולסייע לתלמיד.

6. מחמאות מחמאות מחמאות. אין דבר כזה להחזיר לילד מבחן בלי שכתבת עליו לפחות מחמאה אחת. השקעת! יגעת ומצאת! התלהבתי מהניסוח השוטף שלך! רואים על התשובות שלך שאתה יודע ללמוד! אל תתקמצנו במחמאות. הילדים תמיד אוהבים לשמוע ולקרוא מחמאות, הם בודקים אותן, סופרים כל מילה, מתמוגגים מנחת. קודם כל זה פשוט חסד, למה לא לגמול חסד עם ילד? כל כך קשה לכתוב מחמאה? ובנוסף, המחמאות מייצרות אצל הילד רף גבוה יותר של שאיפות, הוא מרגיש שהוא חייב לעמוד בציפיות שמצפים ממנו, וזה משמש כמנוע צמיחה אדיר עבורו לכל ימי חייו.

7. קשר עם ההורים. האבא והאמא רואים את המבחן, הם צריכים לחתום עליו, הם רואים שהמלמד החמיא לילד שלהם, הם

עם סיום בין הזמנים והחזרה ללימודים בימים אלו, חשבנו לנכון להביא מעל במה זו את מאמרו המרתק של הרב עמרם בינעט על מבחנים ומחמאות. (המאמר התפרסם בעבר בגליון 'בית היין') הפעם רציתי לכתוב על נושא המבחן, ובייחוד המבחן בכתב, ועל התועלת הגדולה שיש במבחנים אלו, מלבד עצם המטרה המרכזית והידועה להציב לתלמידים 'מחייב' שבועי, ולהבהיר להם כי בזמן קבוע מדי שבוע הם יצטרכו להעמיד את ידיעותיהם למבחן. בשורות הבאות אפרט בסייעתא דשמיא, עשר מעלות טובות שיש למבחנים הנערכים בכתב.

1. קודם כל ולפני הכל, המבחן בכתב מאפשר למלמד להכיר את בני כיתתו, באופן פרטני. רבות! תקשיבו טוב!!! מלמד שלא עושה מבחן בכתב לתלמידיו, לא מכיר את התלמידים שלו!!! במבחן בעל פה יש כל כך הרבה משתנים שיכולים להשפיע על הציון, בכל מקרה שואלים את התלמיד רק שאלה אחת או שתיים, לפעמים הוא מתבייש לענות בגלל שהחברים שומעים, לפעמים הצורה שבה אתה שואל אותו כבר גורמת לו לפקפק בעצמו ומכניסה בו פחד.

מבחן בכתב יעזור לך לדעת לא רק איך התלמיד לצד שאר בני הכיתה, לא רק כמה הוא יודע לעומתם, לא רק אם הוא מתבייש לענות במבחן שנערך על ידי 'הבוחן' אחת לשבוע, ולא רק אם הוא יודע לענות בשטף ולהתנסח בבהירות. אלא גם... אם הוא יודע מה נלמד בכיתה בשבוע האחרון!

2. אני באופן אישי, משתדל מאוד לנסח את השאלות עם מטבעות לשון בשפה הארמית. מילים כמו 'מנלן?', 'היכי ילפינן', 'מהיכי תיתי' ועוד. כמובן שהילדים ישאלו מיד את המלמד מה המשמעות של המילים הללו, אבל אנחנו נענה להם בסבלנות פעם אחת ופעם שנייה, וכך הם ילמדו להכיר אותן. זה יביא אותם למצב של מוכנות גבוהה יותר כשיעלו לשיבה, הם לא ייבהלו מכל מונח שנאמר בארמית.

3. החכמה היא לעשות את המבחן באופן שיסכם ויתמצת את מה שנלמד במהלך השבוע בכיתה. כשהילד עונה על השאלות, הוא אמור לסכם את עיקרי הסוגיא בכתב, כך הוא מרוויח חזרה נוספת, ויתירה מזאת, הא מרוויח סיכום כתוב.

4. אפשר לחלק את המבחנים לכל ילדי הכיתה בזה אחר זה, אבל מלמד שרוצה להשקיע, יכול לתת לכל תלמיד את המבחן בפני

לשמוע ולחשמוע

ברכב, בבית, ובכל מקום..

התקשרו לקו השיעורים של 'דרשו'
וקבלו אלפי שיעורים והרצאות להאזנה

077-2222-666

פרשת השבוע מפי מיטב המרצים

חדשות 'דרשו' ועדכונים

מידע לנבחני 'דרשו'

'גישמאק בלימוד'

הרצאות על מתיקות התורה

שיעורי תוספות לפי סדר 'הדף היומי'

הרצאות לחגים ומועדים

תוכניות מיוחדות

שידורים חוזרים מאירועי 'דרשו'

שיעורי 'הדף היומי'
בעברית, אידיש וצרפתית

שיעורי 'הדף היומי בהלכה'
בבקאות ובעיון

'הפותח בכל יום'
תוכנית יומית עם
סיפורים וחיזוקים

קו השיעורים של 'דרשו' לחייג, ללמוד, לדעת

סיפר לי חבר: "במשך תקופה ארוכה הייתי נכנס לתפילת שחרית בבית הכנסת בעצימת עיניים ומנסה להגיע, בעיניים עצומות, למקום הקבוע שלי, בלי ליפול או להיתקל בסטנדר או ספסל. זה לא היה נעים בכלל, בלשון המעטה... אז הייתי פוקח את עיני ומברך בכוונה: "ברוך אתה... מַלְךְ הָעוֹלָם. פּוֹקֵחַ עֵינַי"..."

מה יקרה אם ינתקו אותנו מהחשמל?

הרה"ג רבי שמואל ברוך גנוט שליט"א

"פְּרָאשִׁית פְּרָא אֱלֹקִים אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ" (בראשית א', א')

חווה"מ סוכות. בבית הכנסת עצרו את התזמורת, שניגנה בחגיגת 'שמחת בית השואבה', לקריאת פסוקי 'שיר המעלות'. 'ישבתי בצד ולידי התיישב יהודי צעיר. התפתחה בינינו שיחה נעימה, ואז הוא ביקש לשאול משהו, "אבל אל תצעק ואל תצחק עלי", ביקש.

הסכמתו. למה לצעוק ולמה לצחוק?..."

"כל הזמן מדברים אצלנו על הכרת הטוב להקב"ה. שצריך לחשוב עליו כל הזמן, שצריך לעבוד אותו, וכמה שנעשה- זה עדיין לא מספיק. אז אני שואל אותך: אנחנו לא עובדים אותו וחושבים עליו כל הזמן? אני קם בבוקר ומתפלל אליו. שותה כוס קפה ומברך ברכה לה', לובש ציצית כל היום כי הוא ציווה, לומד תורה כמה שעות כי הוא ציווה אותי ללמוד תורה. אז מה רוצים ממני? למה אני צריך להסתובב סביבו 24 שעות ביממה? לא מספיק שאקיים את רצונו שבע- שמונה שעות ביום? גם להורים שלי אני חייב הכרת הטוב, גם למנהל שקיבל אותי לעבודה ומתייחס אלי מאוד יפה וגם לאשתי, שטורחת ומבשלת, מכבסת ואופה בשבילי ובשביל הילדים שלי. אבל לא כל היום שלי מסתובב רק סביבם. למה על השם אני כן צריך לחשוב כל הזמן?"

"שאלה ארוכה", חייכתי, "וגם שאלה טובה. כיהודי, אשיב לך בשאלה: כמה שעות ביום אשתך מבשלת לך אוכל ודואגת לך?" "כמה שעות, בדרך כלל".

"והוריד? המנהל שלך? כל אלו שאתה מבין שאתה חייב להם הכרת טובה. הם עשו לך הכל או שבחלק מחייך הסתדרת בכוחות עצמך?" "ברור שאני מסתדר לבד!", הוא השיב.

"זהו. זהו ההבדל העצום. בעוד שכל האחרים סייעו לך בחלק זה או אחר של חייך, בשעות וברגעים, הרי הקב"ה מזרים בך כוחות חדשים 1,440 דקות, שהן 86,400 שניות, בכל יממה. בתוך גופו של כל יצור אנושי בוגר, יש כ- 75,000,000,000 (שבעים וחמש טריליון) תאים, שהם פי 10 מתושבי העולם כולו. כל תא כזה, מורכב מ- 300,000,000 (שלש מאות מיליון) מולקולות, חלקיקים מזעריים מהם הוא בנוי, כמבנה משרדים, עם חדרים ומחסנים, כבישים,

מנופים, מחסנאים, ותחנות חשמל. מספר זה הוא כמספר תושבי ארה"ב כולה. מולקולות אלו מתחברות האחת לשניה, כדי ליצור מארג של תא חי אחד, ע"י 4,000,000,000 מיליארד צירופים בכל תא. מספר השווה למחצית מתושבי העולם כולו. הדם שלנו "רץ" בתוך הגוף מרחק כולל של 19,312 ק"מ ביממה. בתוך טיפה קטנה של דם יש כ-5 מיליון תאי דם אדומים, 300,000 טסיות דם ו-10,000 תאי דם לבנים. תא דם אדום מקיף את כל הגוף במשך כדקה. בשעה אחת הלב פועל מספיק כדי ליצור אנרגיה שמסוגלת להרים משקל של טון. במהלך חיינו הלב יפעם כ-3 מיליארד פעמים וישאב 180 מיליון ליטרים של דם. ועוד לא שוחחנו על העיניים והאוזניים, הריאות, המוח, הידיים והרגליים ועוד מאות חלקים שהקב"ה מפעיל ממש עכשיו בגופך..."

"כשמישהו עשה לי טובה גדולה ושיכנע את ראש הישיבה להכניס את הבן שלי לישיבתו, שמאן דהוא הלווה לי אלפיים דולר כשהייתי דחוק במזון וששכן שלי הסיע אותי באמצע הלילה לבית חולים וחיכה לי שעתיים, אני אתחייב להכיר בטובתו ורגשות ההודאה שלי ילוו אותי זמן ממושך, עד שהם ישכחו ויישמרו בזכרון עמום, אי שם באחד מתאי המוח שלי. אבל אם מישהו יפתח לי את העיניים בכל

אלפי דיבורים על הפלא הנורא שנקראים, מליוני גליו, עומקו, רוחבו ופארו, לא ישתוו לחמש דקות במעלה החוף הנפרד, למול קו האופק והים הפרוס לפנינו במלוא הדרו

לא היה נעים בכלל, בלשון המעטה... אז הייתי פוקח את עיני ומברך ככוונה: "פָּרוּךְ אֲתָה... מְלֵךְ הָעוֹלָם. פּוֹקֵחַ עֵינַי...". כשנפנים ונרגיש שהעיניים הללו, שהמדענים אומרים בהתפעלות ש"המצלמות שלנו כיום, הם צעצוע תמים לעומת העין האנושית", הם לא רק יצירה שקיבלנו בעבר, כשנולדנו, אלא דבר מופלא שהקב"ה מעניק לנו עכשיו ממש, בחינם, מבלי שהוא חייב לנו כלום. מסתבר שהיום שלנו יהיה טוב יותר ומרומם יותר.

כשאנו לומדים פרק "שור נגח את הפרה", איננו צריכים ללכת לאחו ולראות פרות גועות, להביט בקרני שור ממשיים, כדי לדעת מי צריך לשלם למי, כמה ולמה.

כשאנו רוצים להשריש בקרבנו, למשל, את האיסור לשקר, אנו לומדים את גדלות מידת האמת, עד כמה נורא הוא להוציא דבר שקר מהפה הקדוש, ובכך מושרש בנו חומר איסור זה.

שונים הם פני הדברים כשאנו אמורים לפעול על המערכת הרגשית, להתפעל ולהגיב לפי רגשות.

הפרה של סוגיית "שור שנגח" לא אמורה להביא אותנו להתפעלות מיצירת הפרה, המוציאה מתוכה כמאתיים כוסות חלב ביום, המספיק לאלף כוסות קפה, הפותחות את הבוקר לאלף יהודים. התבוננות זו היא במציאות הדברים עצמם ולא בהבנת גדריהם ומהלך ההגיון שמאחוריהם. ככל שהפרה תהיה לנגד עינינו ממש, או כשנראה לפחות תמונת פרה וכדומה, או כשנעלה ברעיונינו פרה שראינו בעבר, יתרחב הפה להלל על ראיית טוב ה', בהתבוננות חושית.

תפילה וברכות מתוך התבוננות, הם לא סוגיה מופשטת הדורשת רק ביאורי מילים. היא כניסה לדברים עצמם, לחוש ולהביע מתוכם את המשמעויות הבוקעות מתוכם.

אם ראינו בעבר פרח כל שהוא או כשניזכר שהר סיני התמלא

בוקר ויזרים לי כמיליון ליטרים של אוויר כל יום לריאות שלי, ויתן לי כוחות לדבר ולדבר, לראות וללכת, כל הזמן, אני ארגיש מחוייב אליו כל הזמן. ככל שתהיה לי יותר הבנה שהוא יתברך נותן לי את כל מה שיש לי הרגע, ממש עכשיו, כך ארצה להודות ולהכיר לו טובה עכשיו, לעשות כל מה שהוא רוצה. גם כי אני מכיר לו טובה וגם כי יש לו את האפשרות להפסיק ולתת לי את כל מה שיש לי ממנו, ואז ממילא, באופן אוטומטי, אני לא אהיה בכלל"...

אנו מתחילים שוב את חומש בראשית, נפגשים שוב בפרשיות האמונה, בריאת העולם והכרת האלוקים בבריאה. כנודע, רבנו הגדול מרן הגרא"מ שך זיע"א דיבר רבות על כך שספר בראשית הוא הספר בו אנו יכולים לממש דרכו אמונה בה' יתברך ועל כך שבכל רפיון באמונה, מומלץ ללמוד עוד ועוד בספר בראשית, והנה, אנו פותחים שוב את השנה עם חומש האמונה!!

נגר שבנה ארון, אינו צריך להמשיך לאחוז בו בכל רגע. קורות העין היו לפני הנגר, ולכן יסתדרו יפה גם בלעדיו. היצירה של האומן היא בסך הכל "יש מיש". הוא לקח חומר קיים ושינה את צורתו בלבד. בריאת העולם, לעומת זאת, איננה טבעית, אלא "יש מאין". היות וכך, אין שום אפשרות לומר שהשי"ת ברא את העולם לפני כמה אלפי שנים, ומאז העולם פועל מאליו. הבריאה היא לא "נורמלית" או חלק ממערכת קיימת, ולכן היא מתרחשת ברגע זה ממש. והרבה יותר מאשר חמצן למוח ומזרם חשמל לעמוד תאורה - אם הקב"ה יפסיק לרגע לומר את המאמרות שבהם הוא ברא את העולם, הוא פשוט לא יהיה. אני ואתה פשוט נתפוגג, נתאדה, ניעלם.

קצת מפחיד לחשוב (ואולי דווקא מעודד) שאם הקב"ה ירצה, חלילה, להחריב את עולמו, להפסיק את החיות שלי ושלך, הוא לא יצטרך לעשות דבר - אלא דווקא לא לעשות. לעולם ולכל אחד ממיליארדי נבראיו אין כלל קיום עצמאי, ואם השם לא יחיה אותו ברגע הבא אז לא יהיה עולם וגם לא את הרגע הבא... בספרים הקדושים מובא שזהו פירוש הפסוק בתהילים: "לעולם ה' דברך ניצב בשמים" - דיבורו של ה' שברא את העולם עומד לעולם בתוך השמים ומהווה ומחיה אותם.

"כִּי אֱלֹהֵי הָאוֹתוֹת מְסַתְּלָקוֹת פְּרָגַע ח"ו וְחוֹזְרוֹת לְמִקְוֶה, הָיָה כָּל הַשָּׁמַיִם אֵין וְאֶפְסֵי מְאֵשׁ וְהָיָה כְּלָל וְכִמוֹ קֶדֶם מְאֶמֶר יְהִי רָקִיעַ מְאֵשׁ. וְכֵן כָּל הַבְּרָאִים שֶׁבְּכָל הָעוֹלָמוֹת עֲלִיּוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים וְאֶפְיָלוּ אַרְץ הַלְזוֹ הַגִּשְׁמִית" (תנ"א, שְׁעַר הַיְחִיד וְהָאֲמוּנָה).

"וְאֲמַנְם הָאֲמַת בִּיסוּד הָעוֹלָם, כִּי מְצִיאֹתוֹ יִתְבַּרַךְ נִמְצָא בְּעוֹלָם וְהוּא מְהִינָה אֶת הַכֹּל, בְּכָל רֵגַע, וּבְכָל גֶּשֶׁם הַנִּמְצָא תַּחַת הַשָּׁמַיִם, וּמַעַל הַשָּׁמַיִם בְּרִצּוֹנוֹ, וְהַסְפְּקָתוֹ, וְהוּא הַגּוֹרֵם הַנִּיָּתוֹ. וְכָל הַתְּנוּעוֹת הַמְתְּהוּוֹת בְּכָל קִנְיַי הָעוֹלָם הַדּוֹמָמִים, הַצְּמָחִים, הַחַיִּים, וְהָאִשְׁשִׁים, מְהִינָתוֹ, בְּרִצּוֹנוֹ וְהַסְפְּקָתוֹ" (חזון איש, אֲמוּנָה וּבִטְחוֹן פ"ו).

סיפר לי חבר: "במשך תקופה ארוכה הייתי נכנס לתפילת שחרית בבית הכנסת בעצימת עיניים ומנסה להגיע, בעיניים עצומות, למקום הקבוע שלי, בלי ליפול או להיתקל בסטנדר או ספסל. זה

ואז נשמעה דעתו של האב, וכה היו דבריו: "אמנם שתי הישיבות טובות מאוד, אבל לדעתי, כדאי לך ללכת לישיבת וולוז'ין, כי שמעתי שבישיבת וולוז'ין יש ספסלים רחבים יותר!" תמהו בני הבית לשמע הדברים, הרי כל השיקולים שנאמרו עד כה היו שיקולים רוחניים: שיטת הלימוד, צורת השיעורים וכו' מי חושב בכלל על דברים גשמיים כרוחבם של הספסלים!?

ומדוע לא רצה אביו של הגאון רבי ראובן בענגיס זצוק"ל לדעת באיזו ישיבה לומד בנו?

הרב ישראל ליוש

שבת בראשית- השבת בה יקראו כל עם ישראל את הפרשה הראשונה בתורה. אמנם כבר קראנו את תחילתה בשמחת תורה, אך בשבת זו נקרא אותה בשלמותה. מבואר בספרים הקדושים שעניין הקריאה של תחילת פרשת בראשית בשמחת תורה- הוא כדי לציין, שבלימוד התורה, בשונה משאר הלימודים, אין לו סוף! תמיד הסוף הוא גם התחלה. בשאר לימודי הבלי העולם- יכול אדם לסיים את הלימוד ולהגיע אל היעד, אך בלימוד התורה- לעולם לא נגמור ללמוד, תמיד נישאר בהתחלה, בבראשית.

כאשר אנו זוכים לשמוח בשמחת סיום התורה או סיום מסכת, תיכף ומיד מתחילים את העניין הבא, כי "תורת ה' תמימה"- ככל שנלמד אותה היא תישאר 'תמימה' - 'שלמה', כאילו לא התחלנו ללמוד בה כלל. הגאון רבי עקיבא איגר, המשיל על כך משל נפלא.

אדם הולך בדרכו, ולפתע הוא רואה אוצר בלום של אבנים טובות ומרגליות. האוצר היה עצום בגודלו ומרהיב ביופיו. לא התעצל האיש, ומיד, מילא את כיסו באבנים היפות ביותר שהיו שם, הוא, כמובן, לא הסתפק במילוי כיסו, אלא הכניס אבנים ומרגליות לכל מקום שרק היה בו בית קיבול: בתיקים, בנעליים, בכובע ובבגדים. מפה ומשם, אסף שקיות ותיקים ומילא אותם באבני החן המרהיבות. האיש יצא משם במשא כבד מנשוא, בקושי רב הצליח להזיז את עצמו עם משאו, אך היה מאושר ושמוח בעבודה הקשה הזו, הנה הוא הפך ברגע קט לעשיר גדול. לאחר כמה פסיעות הוא סובב את עיניו, ולבו נחמץ בקרבו: 'אכן, שמחה גדולה על כל האוצר אשר לקחתי עמי', הרהר האיש, 'אך שמחתי אינה מושלמת, שכן, מה יהיה עם כל האוצר שנותר שם?! לו רק יכולתי למלאות עוד ועוד אבנים, הרי הייתי עשיר גדול יותר!...

בזאת מבאר רבי עקיבא איגר את דברי דוד המלך בתהילים: "שש אנוכי על אמרתך כמוצא שלל רב", אף אני, אומר דוד המלך, כמו אותו האיש שמצא שלל רב. שימחתי בלימוד התורה אינה מושלמת, שכן, ככל שאלמד עוד ועוד, יודע אני שהתורה עמוקה מיני ים וארוכה עד אין סוף, ועוד הרבה אבנים טובות ומרגליות, נותרו לי לאסוף באוצר התורה הבלתי נדלה. אין קיצורי דרך להשגת ידיעת התורה, רק על ידי לימוד וגיעה,

שעות על גבי שעות, לילות כימים, נוכל לנגוע בקצה התורה, ולכבוש עוד ועוד חלקים ממנה.

על חשיבות ההתמדה וערך שקידתה, נעמוד בסיפור הבא: הגאון רבי משה מרדכי שולזינגר זצ"ל, מספר על דיון רציני, שהתנהל בביתו של הילד 'זליג ראובן בענגיס', מי שלימים התמנה לרבה של ירושלים. הילד הצעיר היה אז בן 12 שנים בלבד, וההתלבטות היתה לאיזו ישיבה ילך הילד. אמנם, בימים ההם לא היו הרבה ישיבות, אך היה צורך להחליט, האם ילך הנער לישיבת מיר או לישיבת וולוז'ין. צדדי הספק כמעט היו שקולים, כי אין, באמת, הבדל גדול היכן ילמד ילד כה שקדן כמו ראובן בענגיס, אך בכל אופן הדעות נטו לכאן ולכאן, זה אומר בכה וזה אומר בכה.

ואז נשמעה דעתו של האב, וכה היו דבריו: "אמנם שתי הישיבות טובות מאוד, אבל לדעתי, כדאי לך ללכת לישיבת וולוז'ין, כי שמעתי שבישיבת וולוז'ין יש ספסלים רחבים יותר!" תמהו בני הבית לשמע הדברים, הרי כל השיקולים שנאמרו עד כה היו שיקולים רוחניים: שיטת הלימוד, צורת השיעורים וכו' וכו', מי חושב בכלל על דברים גשמיים כרוחבם של הספסלים!?

הסביר האב את דבריו: "אתה יושב ולומד, והשעה שתיים עשרה בלילה, אחת בלילה, או אפילו כבר שתיים בלילה, ואתה רוצה להמשיך ללמוד, כמו שיכור שרוצה יין, שאינו יכול בלעדיו, אך מצד

יצאתי לכמה רגעים ממרכז המעגל כשבכוונתי להיכנס מיד להמשך השמחה הגדולה. רק אז ראיתי אותך, עומד שם בצד ומביט במעגלי הרוקדים בעניים מכווצות ובפנים חתומות, לא התאים לו כל כך הפרצוף הזה שיותר הזכיר את שלושת השבועות לסיטואציה של הקפות שניות

על הקפות, שמחה, והימים הנוראים

מאת: הרב ישראל היימן

"וַיֵּאמֶר אֱלֹקִים יְהִי רָקִיעַ בְּתוֹךְ הַמַּיִם וַיְהִי מְבַדֵּל" (בראשית א', ו')

מוצאי שמחת תורה באמצע הקפות שניות בישיבה, מעגלי רוקדים מיוזעים, בחורים ורבנים מפוזים בכל עוז לפני ה' ושמחת התורה קורנת מפניהם.

יצאתי לכמה רגעים ממרכז המעגל לפוש ולצבור כח כשבכוונתי להיכנס מיד להמשך השמחה הגדולה.

רק אז ראיתי את יונתן, עומד שם בצד ומביט במעגלי הרוקדים בעניים מכווצות ובפנים חתומות, לא התאים לו כל כך הפרצוף הזה שיותר הזכיר את שלושת השבועות לסיטואציה של הקפות שניות, יונתן הוא בחור נפלא, מלא מרץ מחד ומתמיד ושקדן גדול מאידך. לא שמת לי לב כל כך למבע הפנים שלו ומשכתי אותו פנימה אל המעגל בריקוד סוער.

דקותיים לאחר מכן כשהוא שוב עמד באיזו פינה עם הפרצוף המוזר הזה כבר התחלתי לחשוד שמהו עובר עליו, ניגשתי אליו ובשובבות אופיינית של שמחת תורה שאלתי אותו איזה קושיה באיזה רמב"ם טורדת כעת את מנוחתו, הוא נופף בידי בתנועה לא מחייבת והנפיק חיוך מאולץ לכיווני, משהו שאומר הכל לא בסדר אבל תעזוב אותי עכשיו במנוחה...

הערה נרשמה לה בירכתי מוחי לבדוק מה קורה איתו, לקראת סוף ההקפות אי שם בשעת לילה מאוחרת, אחרי כמעט שלוש שעות של ריקודים ודביקות שעברו עלינו בישיבה מאז כניסת החג, ממש לפני הכנסת ספרי התורה לארון הקודש בפעם האחרונה שינתה התזמורת את הקצב ובאפלולית שיצרו בבית המדרש התנגנו להם בעוז ניגוני רגש במעלת התורה ולומדיה, האווירה התחממה וכעת הציבור שר בדביקות את ניגוני הימים הנוראים, לפתע צדה את עיני דמותו של יונתן, עכשיו זה כבר היה ממש מוזר, הוא ישב וראשו שעון על סטנדר מזדמן, יונתן היה רגיל בכל שנה לעמוד במרכז העניינים ולנווט את השירה והריקודים, זה ממש לא אופייני לו, הרהרתי.

לא חיכיתי לסוף ההקפות, החלטתי שזה ממש מוזר וצריך לבדוק את זה מיד, ניגשתי אליו שמת לי יד על הכתף שלו שבניגוד למה שהיה מצופה היא לא הייתה רטובה מזיעה כמו כל חבריו מסביב, מה שהעיד על משהו שהוא קצת יותר ממצב

רוח חולף...

יונתן הרים את ראשו מהסטנדר והמבט שלו היה סוג של "זה עוד פעם אתה?"...

לא וויתרתי והורתי לו בניד אצבע לבוא אחרי אל החצר שהייתה קצת יותר שקטה, מצאנו פינה צדדית ואז אמרתי לו "יונתן, אל תנסה להסתיר ממני, אני רוצה רק לעזור, מה עובר עליך? זה לא מתאים לך ההתנהגות הזו והפרצוף הזה... היית אמור לעמוד עכשיו במרכז בית המדרש עם חבריך מזיע וצורוד, לא להיות כאן איתי בחוץ..."

יונתן הסתכל עלי וחכך בדעתו כמה שניות לפני שהוא פתח את פיו בכאב, "הרב יראה", הוא אמר, "אני מרגיש בהצגה אחת גדולה, זה לא מתאים לי כל העניין הזה".

לא הבנתי, אמרתי לו, מי מציג ומה לא מתאים לך? אחרי עוד דקה ארוכה של התלבטות הוא החליט לפתוח את ליבו ולהסביר את עצמו.

הנה עוד חצי שעה בערך נגמר הכל, הוא פתח, הגבאי ינעל את ארון הקודש, כולם יתפזרו לבתיהם ברגשות נעלים, יסתיימו להם ימי קרבת האלוקים שהחלו עם קול הקורא קדוש אלול בואכה ימי הסליחות, ראש השנה, עשרת ימי התשובה ויום הכיפורים, עד צילא דמהימנותא והחבוקה ודבוקה בך של שמחת תורה, אני אתעורר בבוקר של מחר, דמעה שקופה

התגלגלה לה על לחיו של יונתן, ואחרי מחר לעוד יום ועוד אחד, מתי שהוא - שבוע או שבועיים מהיום לא יישאר זכר מכל מה שהתחולל בנפשי בימים הקדושים האלו, שלא לדבר על החורף הארוך שלפתיחנו אי שם בין כ"ז כסלו ל"ג שבט... או כל תאריך אחר שלא נבחר...

הוא עצר שניות ספורות לשאוף מעט אוויר ואז המשיך מנסה ממש בקושי לעצור את הדמעות שכנראה הביכו אותו מאד, אז מה זה שווה כל העבודה הזו של כל הימים הנוראים והנפלאים האלו שעברו עלינו אם לא נשאר מהם זכר? אתה שואל למה אני 'מזופת' ככה? למה אני מרגיש שהכל הצגה אחת גדולה? כנראה כי מנסיון העבר זו המציאות ואין בלתי...

האמת, אמרתי לו, שאם היית בן שלי הייתי נוזף בך כהוגן על דיבורים כאלו, להגיד שאין שום רושם לימים האלו עלינו במהלך כל השנה זו לא רק בורות אלא ממש התעלמות ממציאות ועצימות עיניים מכוונת...

יונתן הציץ עלי במבט תמה ואני רק אמרתי לו משפט אחד, תאר לעצמך שהקדוש ב"ה לא היה נותן לנו את המתנות הנפלאות האלו בדמות הימים האלו, היינו מידרדרים מדחי אל דחי ח"ו ומי יודע להיכן היינו מגיעים, חודשיים בשנה יש לנו את הזכות לחזור ל'מרכז' להתאזן עם הרצונות שלנו ועם השאיפות שלנו, גם אם אנחנו יורדים מהם במהלך השנה הרי זה ירידה ממקום מאד גבוה ולא מעמק לעמק...

הוא הסתכל עלי כאילו הוא שמע עכשיו דבר פלא, אבל אני לא נתתי לו יותר מידי לחשוב, יונתן, האצתי בו, תחזור עכשיו לבית המדרש ותנצל את הרגעים האחרונים לשמוח ולהתעלות, בסיום ההקפות ניפגש כאן שוב ואני גם אתן לך עצה מעשית איך לשמר את הימים האלו לכל השנה.

נכנסנו יחד לבית המדרש ובמבטי עקבתי אחריו כשהוא נכנס אל מקומו הטבעי במרכז המעגל שר שמח ומפזז.

קצת יותר מחצי שעה אחרי כן נפגשנו שוב בפנינת החצר ויונתן תלה בי עיניים מצפות.

דבר ראשון תודה על מה שדיברת איתי קודם, בזכותך באמת ניצלתי את הרגעים האחרונים והמרוממים האלו, ועכשיו, הוא לא עשה לי הנחות, הבטחת לי משהו, איך מקיימים את כל מה שרכשתי בימים האלו לכל השנה? הוא תבע את המגיע לו.

תשמע, אמרתי לו, יש יסוד גדול מאד ששמעתי השנה משמו של הגאון רבי ברוך דוב דיסקין, ראש ישיבת אורחות תורה שליט"א, הוא ייסד את העניין הזה שכל העבודה שלנו בימים הנוראים, כל התקופה הזו על מדרגותיה ושלביה מראש חודש אלול ועד ליום שמחת תורה מטרתה להביא את האדם ליראת שמים, כל מה שמחזיק את האדם כאשר הוא בא להתמודד עם נסיון במהלך השנה הרי זו המידה הזו של יראת שמים ולשם מכוון כל תכלית העבודה.

וכאן עולה השאלה אותה שואל כל עובד ה' את עצמו, מהי יראת שמים? איך משמרים את יראת השמים הזו?

ובכן, את התשובה ניתן ללמוד מהמילים עצמם, "יראת שמים". האם אנחנו יראים מהשמים או ממי שיושב בשמים? לכאורה משמעות המילים בפשטות היא פחד מהשמים, מה השמים עשו לנו רע שצריך לפחד מהם??

אלא תירץ הרה"ג שליט"א בטוב טעם, יראת שמים אין הכוונה לפחד ולירא מן השמים אלא לפחד כמו השמים, וזה הסוד, הלא בפרשת בראשית כבר ביום הראשון לבריאה מוזכרים השמים אבל רק ביום השני מספרת לנו התורה שהשמים נבראו, א"כ מה היה בפועל? אלא שכל ילד בחיידר יודע שביום הראשון נבראו השמים אבל הם היו רופפים ונוזלים ומכח גערתו של ה' יתברך הם נקשרו ביום השני ונשארו כך עד היום ולעולם ועד, א"כ רואים כאן שיראת שמים היא יראה כזו שגעררתו של הבורא מחזיקה אותם בפחד עד היום, זוהי המידה של יראת שמים שעניינה היא יראה כזו כמו השמים, אם נשכיל להזכיר לעצמנו במהלך השנה את ימי הדין, נצליח ליצור איזו תזכורת לפחד הזה של יום הדין ולקרבת ה' של ימי השמחה שלאחריהם, לא צריך להתאמץ מידי, רק לעשות לעצמנו, כל אחד באופן אותו הוא רואה לנכון, לתת לעצמו איזו תזכורת מימי האלול ותשרי לכל השנה, אם בדמות קבלה קטנטנה שלא מצריכה עבודה בכלל רק תזכורת, אם בדמות איזה דבר אחר, הרי שהיראה הזו תחזיק אצלנו מעמד לכל השנה.

אתה מבין יקירי, אף אחד לא מצפה ממך לעמוד שנה שלימה בדרגה של ימים נוראים, כן מצופה ממך לפחות לזכור שהיו ימים כאלו, והתקרבת בהם מאד לה', ועוד לא כל כך הרבה זמן, פחות משנה, מגיעים עוד פעם ימים כאלו בהם תצטרך לתת דין וחשבון מחודש, כל מה שנדרש זו יראת שמים שהיא יראה כדמות השמים שמפחד ה' ומהדר גאונו עומדים בקשיותם אלפי שנים, במושגים שלנו אנחנו צריכים רק תזכורת קטנה שתחזיק מעמד לשנה אחת.

ואם תרצה, הוספתי לו שניה לפני שהוא הסתובב ללכת, כתוב כאן דבר נוסף וחשוב שאם נפנים אותו ונאמין בו גם הוא יוכל להועיל לנו מאד, התורה מחשיבה את השמים שהם נבראו ביום השני ולא הראשון, כלומר אחרי שאדם רוכש את הקניין הזה של יראת שמים אע"פ שהוא כבר היה קיים קודם, לפני יום או לפני עשרים שנה... מבחינת התורה הוא נברא עכשיו מחדש לגמרי, השמים גם הם היו ביום הראשון אבל הם נחשבים כבריאה חדשה מהיום השני כיון שהם רכשו את היראה הזו וכאילו נבראו מחדש, אם תאמין יונתן, אם תפנים עד עומק הלב שהיום במוצאי שמחת תורה אתה בריאה חדשה, כל הקניינים האלו אותם רכשת בדי עמל בימים הנפלאים האלו עשו אותך לבריאה חדשה, יהיה לך יותר קל להתנהג כתינוק שנולד ולא לקלקל את הבריאה הזו.

חיך של הבנה והשלמה עלה על שפתותיו של יונתן ונפרדנו בברכת חורף בריא ובתפילה שייתן ה' בליבנו אהבתו ויראתו תמיד.

שטחה של רוסיה משתרע על שטח עצום של מאות אלפי קילומטרים מרובעים, וצידה המזרחי, שנקרא 'סיביר', היה מדבר שומם מלא קרח וכפור, הפרלמנט החליט יום אחד, שיש ליישב חלק זה של המדינה, ולסלול מסילת ברזל לאורך עשרת אלפים קילומטר! לא היה כל הגיון בהקמת מסילה ארוכה שכזו במקום שומם כל כך...

בשביל התורה שנקראת ראשית ובשביל ישראל שנקראים ראשית

הרב בנימין בירנצוויג

"פְּרָאשִׁית פְּרָא אֱלֵקִים אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ" (בראשית א, א')

כבר במילה הראשונה בתורה, "בראשית", כותב רש"י: אין המקרא הזה אומר אלא דרשני! כמו שדרשוהו רבותינו ז"ל, בשביל התורה שנקראת ראשית ובשביל ישראל שנקראים ראשית. ומבארים בשם מרן הגה"צ רבי אליהו לופיאן זצ"ל: בשביל התורה שנקראת ראשית, שכל הבריאה נבראה בשביל התורה; כיון שיש בתורה מצוה של לולב ואתרוג - לכן ישנם בעולם לולבים ואתרוגים, כיון שיש בתורה לאו של "לא תגנוב" - לכן ברא הקב"ה בעולם את תאוות הגניבה, וכן הלאה. וכן בשביל ישראל, שכל מה שיצטרך לקיומו של עם ישראל בכל הדורות - בשבילו נברא הדבר.

ישנן דוגמאות רבות בדברי חז"ל והראשונים, וכדברי הרמב"ם שכתב, שיתכן שגוי בונה בנין שלם, ארמון מפואר, והוא לא יודע שכל בניינו הוא רק כדי שפעם אחת כאשר יעבור שם צדיק, ויהיה לו חם - יוכל להנות מצל הבניין.

דוגמא נפלאה מביא לכך הגאון רבי ראובן קרלנשטיין זצ"ל מדוד המלך, שהיה מתפלא תמיד, מדוע ברא הקב"ה בעולמו משוגעים, מה יתרון לעולם במחלת השיגעון? ומה תועלתם של קורי העכביש ליישוב העולם?

עד שבא מעשה לידו והבין תועלת שניהם: כשהתחבא דוד במערה מפני רודפיו, כיסו העכבישים את פתח המערה בקוריהן, עד שלא נראה פתחה כלל, וניצל, וכשהביאוהו לאכיש מלך גת שביקש לתופסו, והנה היה נראה לאכיש שדוד המלך 'משוגע' ואמר "החסר משוגעים אנכי?" וגרשו מלפניו, וכך ניצל.

מאד, כצפוי. כמה עשרות שנים אחרי חנוכת הקו אמר הרב מברסק זצ"ל: היום יודע אני מדוע נבנתה מסילה זו! היה זה במלחמת העולם השנייה, כאשר ישיבות רבות נסגרו, ועולם התורה עמד בסכנה, ובלבבות פנימה ריחפה השאלה - כיצד תישמר גחלת התורה לדורות הבאים? אך כיון שהובטחנו "כי לא תשכח מפי זרעו", היה ברור שרווח והצלחה יעמוד ליהודים, השאלה הייתה רק היכן וכיצד? והנה, נתגלתה יד ה' באופן מופלא ביותר, בישועה שהייתה לבני ישיבת מיר. בשרשרת נסים מופלאה הורשו לצאת ממדינתם כמה מאות בחורים, ובכללם בחורים ששרדו מישיבות אחרות.

המלך, שהיה מתפלא תמיד, מדוע ברא הקב"ה בעולמו משוגעים, מה יתרון לעולם במחלת השיגעון? ומה תועלתם של קורי העכביש ליישוב העולם?

מאד, כצפוי. כמה עשרות שנים אחרי חנוכת הקו אמר הרב מברסק זצ"ל: היום יודע אני מדוע נבנתה מסילה זו! היה זה במלחמת העולם השנייה, כאשר ישיבות רבות נסגרו, ועולם התורה עמד בסכנה, ובלבבות פנימה ריחפה השאלה - כיצד תישמר גחלת התורה לדורות הבאים? אך כיון שהובטחנו "כי לא תשכח מפי זרעו", היה ברור שרווח והצלחה יעמוד ליהודים, השאלה הייתה רק היכן וכיצד? והנה, נתגלתה יד ה' באופן מופלא ביותר, בישועה שהייתה לבני ישיבת מיר. בשרשרת נסים מופלאה הורשו לצאת ממדינתם כמה מאות בחורים, ובכללם בחורים ששרדו מישיבות אחרות.

המדינה היחידה שהסכימה לפתוח את שעריה בפני שארית הפליטה הזו - הייתה מדינת יפן, אך כיצד יגיעו מאות הבחורים לקצה זה של

באינסטינקט של חרדה הוא שולח את ידו לכיס החליפה, ומגלה את האוצר הנחבא. כל הכסף שהיה בבנק באותו יום - הכל כאן, בכיסו. הוא שכח לרוקן את כיסי החליפה, ועתה - הוא מהלך בחוצות קריה, בעיצומו של ליל שבת, כשבכיסו הון תועפות. צרורות צרורות של שטרות והמחאות, שטרי פיקדון וערבויות להלוואות, כל הבנק שלו יושב בכיס, ושבֵּת היום, שבת!

יום השבת הוא מקור הברכה, והשבת בפניה אנו ניצבים - מסוגלת ומיוחדת כפליים

הרה"ח ר' אשר קובלסקי שליט"א

"וַיִּבְרַךְ אֱלֹקִים אֶת יוֹם הַשְּׁבִיעִי" (בראשית ב', ג')

המתנה הטובה ביותר לה זכה העם היהודי, המתנה היחידה שנותנה מעיד עליה שהיא מתנה טובה, היא מתנת יום השבת. אחת לשבוע עוצר היקום כולו ממירוצו השוחק והתובעני, ומתכנס ליממה של מנוחה, רוגע, שלוה שמלטפת, קדושה שעוטפת. יום של התעלות מהחיים הגשמיים השגתיים, ל'מעין עולם הבא' אמיתי, כאן בעולם הזה...

אין מילים לתאר את יום השבת. כבר מיום חמישי ההכנות בעיצומו, הניחוחות הריחניים של תבשילי השבת עולים מכל בית, המנגינות הקסומות מתחילות להישמע. עם בוקר יום ששי, התכונה כבר מורגשת בחוצות הערים, כובשת כל לב. בחצות היום מתחילות החנויות להיסגר, התנועה פוחתת, אנשים אצים רצים, ממהרים לקבל את פני המלכה.

אכן, אין ספק כי בצדק נטלה השבת את עטרת ה'מתנה טובה', כפי שגילה הקדוש ברוך הוא למשה רבינו 'מתנה טובה יש לי בבית גנזי ושבֵּת שמה, לך והודיעם' - לעם היהודי. האוירה המיוחדת, המנוחה השוררת, השלוה שמעניקה את מרווח הנשימה לו כולנו זקוקים כל כך, הקשר הרוחני שמתעצם ביממה הזו בין היהודי לבוראו - כל אלה מרכיבים את היממה המיוחדת הזו, את יום השבת העילאי.

בעצם, מה ביקש בורא עולם להודיע לבני ישראל? מה התגלית הגדולה שבמתנה הזו, מה הקסם הטמון בה, ולמה היא זקוקה להודעה מיוחדת? מה הופך את יום השבת ליום כה מיוחד, המחייב הודעה מראש? איזה חסר עמוק הוא ממלא, ולמה אנו כה נרגשים לקראת השבת, וכה ששים לכבדה ולהוקירה?

המדרש בפרשת השבוע הנוכחי, מגלה לנו כי לאחר ששה ימים בהם נברא העולם, הביט הקדוש ברוך הוא ביצירה הנפלאה שברא, בעולם הגדול והקסום, בבריות השונות, בחי, בצומח ובדומם, וקבע כי כמעט הכל מושלם. כמעט אמרנו ולא בכדי - כי יש משהו אחד שעדיין חסר, עדיין העולם לא מושלם, חסירה המנוחה!

חסר אותו זמן נטול הגדרה מדויקת, המיועד למנוחה, לשלוה, לצבירת כוחות. בן אנוש, כמו כל נברא באשר הוא - זקוק למנוחה, לאגירת כח, לעת נופש. אף אחד מאיתנו אינו מסוגל לעבוד כל הזמן, ברצף אחד ארוך, בלי לעצור, בלי לנוח, בלי לחשוב, בלי לזכות בשלוה לרגע...

זו הסיבה בשלה מיליוני אנשים בעולם, חוסכים כסף כל חודש כדי לצאת לנופש בסוף השנה. זהו לא פינוק, זהו צורך של ממש. זה לא מותרות, זה עניין קיומי. אנשים זקוקים למנוחה, כדי לצבור כוחות, לחשוב על החיים ומשמעותם, כדי לשוב בכוחות מחודשים, מפוקסים וממוקדים, ולהמשיך להסתער על היעדים החשובים להם. אדם שלא נח, איך ימצא זמן לחשב את מסלול חייו, כיצד ימצא עת לראות אם הוא בכיוון הנכון, מתי יצבור כח להמשיך בשגרת חייו התובענית?!

בורא עולם העניק לנו את מתנת המנוחה, לא פעם בשנה - אלא פעם בשבוע. מנוחת אהבה ונדבה, מנוחת שלום ושלוה. מנוחה שהיא לא חופש במובן הפשוט, אלא 'תחנת כח' רוחנית, הטענת עוצמות כברות. אם חופשה גשמית לא תמיד משיגה את מטרתה, לפעמים שבים הימנה עייפים עוד יותר - הרי שמנוחת השבת מעניקה מנוחה

אמיתית, מטעינה אותנו בכוחות מחודשים, מעצימה את החיבור הרוחני שלנו, ואנו יוצאים ממנה טעוני אנרגיה חדשה ורעננה! וכדי לנצל היטב את המתנה היוקרתית הזו, ראשית עלינו להכיר את 'הוראות השימוש' בה, ללמוד ולדעת את הלכות שבת הנוגעות לנו למעשה. אין כמו שבת 'בראשית' בה אנו פותחים בלימוד התורה מחדש, כדי להתחיל או להעצים לימוד קבוע של הלכות שבת, מדי שבת בשבת, בכל סעודה, עם המשפחה והילדים. לשנן שוב את ההלכות, להכירן על בוריין, כדי לשמור על מנוחת השבת בקדושה הראויה ועל פי ההנחיות הנכונות. ושנית, להיות מודעים למתנה הנפלאה הזו, להיערך אליה ולנצל היטב. מדי יום ששי ליצור 'פסק זמן' קבוע בראש, ניתוק מכל המחשבות, הדאגות, העסקים, הדברים שטורדים את מנוחתנו כל השבוע, כדי לאפשר לנו באמת להיכנס לתוך עולם קסום של התעלות, מנוחה, רוגע ושלווה. כך נוכל באמת לחוש את מנוחת האהבה והנדבה פושטת בנו, קונה שביתה בליבנו, כובשת אותנו בקסמה ומעניקה לנו את הרוגע הרצוי והנכסף, ואת ברכת ה' שבכנפיו!

כל הבנק יושב בכיס...

היה זה לפני כ-130 שנה, ביום ששי בבוקר, בעיר קלסרוה שבגרמניה. הבנקאי העשיר, יהודי שירתו קדמה לחכמתו ושהצליח גם בעסקיו הענפים - הלא הוא זקני ר' שמואל שטראוס ז"ל, עמד לצאת ליום העבודה בבנק שבבעלותו. הואיל ונקרא להשתתף בשמחת ברית מילה לאחר שעות העבודה, החליט שכבר משעת בוקר ילבש את החליפה השבתית הנאה, כך יוכל להופיע בשמחה מיד לאחר העבודה.

כמדי יום ביזמו, עם סיום שעות העבודה, אסף ר' שמואל את הכסף שהיה בבנק מידי הפקידים השונים, כדי להשיבו לביתו. באותם ימים, כספות מאובטחות לא שכנו בבנקים אלא בבתי המנהלים, ולכן מדי יום אסף מנהל הבנק את הכסף מעובדיו, והטמינו בכספת שבביתו. כך עשה גם ר' שמואל, העמיס את חליפתו בצרורות מזומנים, ויצא מהבנק בדרכו לברית.

לאחר סעודת הברית אץ ר' שמואל לביתו והחל בהכנות קדחתניות לכניסת השבת, שהסתיימו עם יציאתו לבית הכנסת לתפילת המנחה. בית הכנסת קיבל את פניו באווירה מרוממת. כל המתפללים, ור' שמואל ביניהם, התרגשו ועלצו לקבל את המלכה, לשורר לקראתה. גם תפילת ערבית עברה בהתרוממות הרוח, ולאחר ברכות 'גוט שבת' לבביות אסף ר' שמואל את אורחיו ובניו, ויצא לביתו.

עודו מהלך לכיוון הבית, לפתע חש כבדות לא מוכרת בכיס החליפה. 'מה זה? - שאל את עצמו מיד, 'היתכן שאני מטלטל בעיצומו של יום השבת המקודש? מה שוכן כבוד בכיס החליפה השבתית?'

באינסטינקט של חרדה הוא שולח את ידו לכיס החליפה, ומגלה את האוצר הנחבא. כל הכסף שהיה בבנק באותו יום - הכל כאן, בכיסו. הוא שכח לרוקן את כיסי החליפה, ועתה - הוא מהלך בחוצות קריה,

בעיצומו של ליל שבת, כשבכיסו הון תועפות. צרורות צרורות של שטרות והמחאות, שטרי פיקדון וערביות להלוואות, כל הבנק שלו יושב בכיס, ושבת היום, שבת!

הוא נחרד. לרגע קפא על מקומו, עיניו יצאו מחוריהן והוא מולל את זקנו באימה. 'שבת היום ואתה מסתובב עם כסף בכיס? בשבת?!' - המחשבה הזו החרידה אותו, שברה את לבו. היטב ידע כי הדבר קרה בטעות, בשוגג מוחלט, בשגיאה לא צפויה. ועדיין...

לרגע בודד התחוללה מלחמה בלבו. האם ימשיך הביתה כשכל הכסף הזה עליו? האם מותר? אולי אסור? הרי לא שייך שימשיך להלך כשהוא מטלטל כסף! מצד שני - הרי ברור שהשלכת הכסף כאן היא איבוד הון תועפות, או במילים אחרות - פשיטת רגל עסקית של הבנק כבר ביום ראשון הקרוב, כשהון עתק יורד לטמיון ונאבד מן העולם!

המלחמה התחוללה במשך רגע אחד, רגע אחד בודד. אחר כך, בפנים נוהרות, בשמחה של מצוה, בהתרגשות אין קץ, הוא מתקדם חצי צעד לצדי הדרך, ומנער את תכולת כיסיו על הרצפה. עם כל צרור שנפל הפך חיכוך לגדול יותר, כל רובל שזלג הוריד עוד אבן מלבנו. כשהכיס התרוקן - חש הקלה גדולה, שמחה עצומה, ובעיקר - התרגשות עמוקה: סוף סוף הוא זוכה להקריב משהו רציני למען השבת, הנה,

ה' זימן לו הזדמנות לוותר על הון עתק למען קדושת השבת! עתה, צעדיו נעשו קלים יותר, והוא נכנס בשערי ביתו בתנועות ריקוד. הוא לא שיתף מיד את בני משפחתו - חשש שאי מי מהם עלול לקחת את הדברים קשה מדי, אולי יתעצב על הון התועפות האבוד, ושמחת השבת שלו תיפגע. לא כן ר' שמואל - הוא שמח על ההזדמנות, עלץ על היותו, השבת עברה עליו בהתרוממות רוח, הוא חש כי קדושת השבת כובשת אותו!

במוצאי השבת, כינס ר' שמואל את בני משפחתו, ובישר להם כי הפכו לעניים מרודים. 'זה נשמע עצוב' - אמר מיד, 'אבל האמת - שאין בשורה משמחת מזו. הקרבת את כל הוני למען יום השבת, הותרתי את כל כספי הפקר מוחלט ברחובה הראשי של העיר. אני נרגש לספר לכם שזכינו להקריב למען יום השבת, אשרינו מה טוב חלקנו!' - קרא בקול, והזמין את בניו להצטרף לריקוד של מצוה, בשירת 'ישמחו במלכותך שומרי שבת...'

ברגע הראשון, המה ראו כן תמוהו. בחלוף כמה רגעים - כל בני הבית נדבקו בעליצותו, התרגשו בשמחתם המשותפת. הנה, הם זכו להפסיד הון רב, הקריבו את כל עושרם למען השבת האהובה. היש זכות נעלה מזו, טובה מזו?!

ובכל זאת, כשהמעמד המרגש והמשמח הסתיים, הרהר ר' שמואל שאולי יש מקום של חובת השתדלות, לצאת למקום בו זרק את הכסף, ולראות אם אולי נותר ממנו משהו. אמנם, זה לא סביר ולא הגיוני, הון רב מוטל בצדי הדרך הראשית מזה 24 שעות בעיר שיש בה אלפי גויים - מה הסיכוי שישאר שם? - ובכל זאת, למה לא לנסות...

הוא נוטל פנס קטן, ויוצא אל המקום. מאיר את קרקע הרחוב באור זעום, ולנגד עיניו המתעגלות בתדהמה הוא מוצא את כל הכסף.

השבת, באיזו התרגשות, באיזו חדווה, כמה גדולה שמחת שמירת השבת ומה עוצמת ברכתה, גם אם היא דורשת הקרבה אותה אנו ששים לעשות!

וככל שנשמח עם יום השבת, ככל שנתחבר אליו, ככל שנעניק לשבת את היכולת לכבוש אותנו, לנתק אותנו, לרומם אותנו, להעניק לנו חוויה קסומה של עונג רוחני וגשמי שלובים כאחד - כך נוכח שברכת השבת תחול עלינו ובעסקינו, ותעניק לנו שפע טובה וברכה עד בלי די!

שבת ראשונה...

יום השבת הוא מקור הברכה, והשבת בפניה אנו ניצבים - מסוגלת ומיוחדת כפליים. הנה, בשבת הזו אנו זוכים לפתוח את התורה מחדש, זו השבת הראשונה בה אנו שבים לשגרת קריאת פרשות השבוע, והיא טומנת בחובה אוצר יקר ומסוגל - שבת זו מסוגלת לפעול בה את הגאולה השלימה, להביא בעזרתה את משיח צדקנו! הנה גילוי מרגש אותו חשף הרה"ק רבי דוד מטאלנא זי"ע: שבת זו היא שבת הכוללת את כל שבתות השנה, ולכן יש בה משום 'שתי שבתות' - שחז"ל גילו שאם בני ישראל שומרים אותן מיד נגאלים. הבה נתחזק בכל כוחנו בשמירת מנוחת שבת זו, הבה נאמצנה כדי לקבוע בה מסמרות למנוחת שבת אמיתית ועילאית בכל שבתות השנה, ובכך נפתח לנו את שערי הגאולה והברכה!

לשליחת תגובות לכותב הטור ולקבלת העלון של הרב אשר קובלסקי: במייל, כתבו ל-6182918@gmail.com מתוך הספר המפואר פניני פרשת שבוע

חבילות מסודרות ומגוהצות של שטרות ישרים, שטרי ערביות, המחאות שנפדו והמחאות לפיקדון. הכל מונח שם, בדיוק באותה תנוחה, כאילו יריעה נעלמה כיסתה את כל הכסף במשך 24 השעות שחלפו, ואיש לא הבחין בו!

הוא צבט את עצמו כדי להאמין שאינו הוזה, והתכופף אל הקרקע. הרים חבילה אחר חבילה, צרור ועוד צרור. בטבור הרחוב עמד וספר את הכסף, וגילה כי רובל לא חסר, אף פרוטה לא נעלמה. כל הכסף כאן, איש לא נגע בו!

בהתרגשות יוצאת דופן, שב לביתו בריצה קלה, וכינס שוב את בני משפחתו. 'בשורה טובה הערב, קצת פחות מקודמתה, אבל בכל זאת טובה!' - הכריז. 'בכינסו הקודם שמחנו לגלות שהקרבתנו את כל כספו למען השבת, התרגשנו להתבשר כי איבדנו את כל עושרנו למען שמירת השבת וקדושתה. ועתה נתבשר כי יום השבת המבורך שמר על ברכת הכסף, וכל הכסף נמצא בשלום, פרוטה לא חסירה!'

ומאותה שבת ואילך, הלכו עסקיו המסועפים של ר' שמואל וגדלו בהצלחה מדהימה, היכן ששלח ידו ראה ברכת שמים יוצאת דופן. הוא הפך לעשיר מופלג וידוע, שברבות הימים הקים את חצר שטראוס בירושלים - כשבנה מכספו הרב חצר ובה דירות לעניי ירושלים, על חשבוננו. ברכת השבת היא שהביאה את הברכה בעסקיו, והעניקה לו הצלחה עסקית גדולה ביותר!

וללמדנו בא: אם אנו נתקלים בנסיון בשמירת השבת, אם יש לנו רגע של התלבטות ואיננו יודעים כיצד לנהוג, אם יש לנו רגע של קושי - הבה נראה לנגד עינינו את ר' שמואל משליך את כל הונו מכיסיו, כשעיניו נוצצות ולבו מתרונן. נראה באיזו שמחה יהודי שומר את

* תוכנית יומית מענייני דיומא
בהגשת הרב אברהם פוקס

* מידע כולל לנבחני דרשו על מועדי
המבחנים מסלולי הלימוד ועוד

* שיעורי משניות על מסכת
שביעית לתוכנית קניין שביעית

* שיעורי משנה ברורה לפי
סדר דף היומי בהלכה

* שיעורים על הדף היומי ועל כל
הש"ס ממבחר מגידי השיעורים

* שיעורים מבוארים בעיון לביאורי
תוס' על פי סדר הדף היומי

הכל במקום אחד

קו השיעורים של 'דרשו' *4992 או 077-2222-666

"בוודאי שלא! כשאני אומר 'שלא עשני גוי', אני מודה לקב"ה שהוא לא עשה אותי גוי, אפילו גוי עשיר, אפילו גוי חזק, אפילו גוי מפורסם ובעל שררה, אפילו האיש הכי עשיר בעולם, אפילו נשיא ארה"ב! הוא הגוי הכי מוצלח והכי מאושר, ואני, יהודי פשוט ועני, אין לי כלום, אני שמח ומודה לקב"ה שאני יהודי כזה פשוט וחסר אמצעים, ואני מעדיף את זה אלף אלפי פעמים יותר, מלהיות הגוי הכי מוצלח והכי מאושר בעולם!

"אשר בחר בנו מכל עם!" "אשר קידשנו במצוותיו ורצה בנו", רבותי, הקב"ה רוצה אותנו, הוא מתגאה בנו, הוא אוהב אותנו, הוא מקדש אותנו! צריכים לשמוח, לרקוד, ששון ושמחה צריך להיות בבית כשאומרים את המילים האלו. רק תיזהרו לא לשפוך את היין מהגביע מרוב התלהבות והתרגשות...

שמעתי פעם מהגאון הגדול רבי בנימין רבינוביץ זצ"ל, הרבי מ'משכנות הרועים' שהיה דיין ב'עדה החרדית', שהתפילה שאנחנו מתפללים כל בוקר מתחילה ב"שלא עשני גוי" ומסתיימת ב"שלא עשנו כגויי הארצות".

הוא הסביר בזה טעם, שלפעמים אדם מגיע בבוקר, ואין לו חשק להתפלל. הוא מרגיש שהוא לא ראוי להתפלל ואין לו איך לפצות פה ולשבח את הקב"ה בפסוקי דזמרה, ועוד לבקש ממנו בקשות אישיות... או אז הוא אומר "שלא עשני גוי", זה ממלא אותו שמחה והוא מרגיש עכשיו שהוא כבר יכול להתפלל.

אבל מה קורה כשמגיע לסוף התפילה? שוב נשבר לבו בקרבו והוא אומר לעצמו, איי. לא כיוונתי מספיק. שכחתי לכוון ב'אתה חונן', לא מספיק הארכתי 'השיבה שופטנו'... איך נראית התפילה שלי??? אוי ויי... ואז הוא אומר "שלא עשנו כגויי הארצות" והלב שלו מתרחב ומתמלא שמחה, עכשיו אפשר ללכת לסדר היום שלו, בין אם זכה לחבוש את ספסלי בית המדרש, ובין אם הוא הולך לקיים "בזעת אפך תאכל לחם", הוא עושה את זה מתוך שמחה של מצווה.

אז כשאנחנו עושים קידוש, צריכים לחשוב על כל זה. להתבונן במילים הנפלאות והקדושות הללו, למצוא בהן את הכח והיכולת לשמוח לא רק במהלך אמירת הקידוש, לא רק במהלך הסעודה שאחרי הקידוש, אלא במשך כל השבת ובמשך כל השבוע שלאחריה.

כי עיקר ותכלית קיום המצוות, היא לשמוח בזכות שזכינו לקיים אותן. ה'ארחות צדיקים' אומר בשער השמחה, שמצווה שאדם עושה אותה בשמחה, שווה פי אלף מצווה שהוא עושה שלא בשמחה. הזכרנו את האר"י הקדוש, שאומר שעל ידי קיום המצוות בשמחה, אפשר להגיע לרוח הקודש בלי תעניות וסיגופים. והכי הכי חשוב, השמחה בקיום המצוות, זה החינוך הכי טוב שאפשר לתת לילדים, כי מה כל אדם רוצה? להיות שמח ומאושר! אנחנו רק צריכים להראות לילדים שלנו, שהשמחה האמיתית והאושר הנצחי, נמצאים ממש מתחת לאף שלהם, בתוך הגמרא וב'קיצור שולחן ערוך'... לא צריך לחפש אותה במקומות אחרים!

בחשבון של המצוות, ואילו העבירות נעלמו כלא היו... "יהודי שניגש ככה לקידוש, יכול לעשות קידוש בצורה 'יבשה', בלי שום רגש? איך אפשר? אה? איך??? אתה מחולל עכשיו כאלו דברים נפלאים, אתה זוכה בבעלות על חצי מכדור הארץ עם החלל החיצון גם יחד... אתה נהיה נקי מעוונות! טהור ומזוכך! איך אפשר לשבת בסעודת השבת אחר כך, וחס וחלילה חס ושלום לדבר לשון הרע? זה בלתי אפשרי! רק אנשים לא שפויים בדעתם מסוגלים לעשות כאלו מעשים לא הגיוניים...

"היה פעם יהודי שבא פעם להרה"ק רבי שלמק'ה מזוועה זיע"א, היה זה כנראה בליל שבת, באמצע הסעודה, או אולי אחרי הסעודה. הוא בא עם 'הזכרה' קשה מאוד, איזה סיפור של אדם שהיה בסכנה גדולה, והיו צריכים ישועה על טבעית כדי להציל אותו.

"נענה רבי שלמק'ה ואמר, תשובה שצריכים להחדיר אותה לעצמות ולהבין אותה: 'אם היית בא אלי לפני קידוש', אמר רבי שלמק'ה, 'הייתי יכול לבטל את רוע הגזירה. כי כשאני אומר קידוש, אני נעשה שותף לקב"ה במעשה שמים וארץ, ואם אני שותף שלו, יש לי כח להתערב בקבלת ההחלטות...".

בקידוש של ליל החג אנחנו אומרים: "אשר בחר בנו מכל עם ורוממו מכל לשון, וקידשנו במצוותיו". בקידוש של ליל שבת, אנחנו גם אומרים נוסח דומה: "אשר קדשנו במצוותיו ורצה בנו, ושבת קדשו באהבה וברצון הנחילנו...".

"בחר בנו!", "ורצה בנו", "רוממונו!". "קידשנו!!!". רבותי, תחשבו על המילים הנפלאות הללו! הקדוש ברוך הוא בחר בך, הוא בחר בך, הוא בחר בכללנו כעם, ובכל אחד ואחד מאתנו באופן פרטי. זה דבר נורא, זה מחייב, זה משמח!

יש סיפור מאוד ידוע עם הצדיק הירושלמי רבי נטע צינווירט, שיום אחרי הבחירות בארה"ב, הוא ברר לפני שניגש להתפלל שחרית, מי ניצח בבחירות... אמרו לו שג'ורג' בוש ניצח, "אווה... ג'ורג' בוש ניצח??? בסדר, עכשיו אפשר ללכת להתפלל"...

ניגשו אליו ושאלו אותו: "רבי נטע רבי נטע... מה זאת אומרת? ממתני אתה מתעניין בפוליטיקה? ועוד בפוליטיקה של ארה"ב? ועוד לפני התפילה??? מה פתאום יהודי כמוך מדבר על פוליטיקה אמריקאית לפני תפילת שחרית???"

אמר רבי נטע דבר חזק, צריכים ללמוד את זה ולשנן את זה לילדים שלנו... רבותי! כשאנחנו אומרים 'שלא עשני גוי' על מה אנחנו מתכוונים? שהקב"ה לא עשה אותנו כמו אותן איוואן מהסיפורים, שעובד כל היום בשדה תחת השמש הקופחת, בערב הולך לבית המרזח ומבזבז את כל כספו על משקאות משכרים, ולאחר מכן מקיא ונרדם בתוך הסחי והמיאוס שהוא עצמו יצר, עד למחרת בבוקר, כדי לחזור ולעבוד יום נוסף??? נו... שלא עשני גוי. ברוך ה' שאני יושב במזגן ויש לי גם כוס קפה... זאת הכוונה???

הנה לך ספר בראשית, ובו כתוב שהקב"ה ברא את כל העולם כולו! דע לך שזה היסוד של כל התורה, וכעת קח, תרקוד ותנשק את הספר, כמו את ספר התורה!" (ראה מחשבת מוסר ח"א עמוד קמ"ט).
 בספר בראשית, כתובים יסודות האמונה, ויש ללמוד אותו היטב היטב, כי האמונה היא כגן שושנים. כדי שהשושנים תמשכנה להתקיים ולתת את יבולן, תפרחנה ותשגשגנה - צריך להשקותן!
 יש לאדם אמונה, אבל כדי שהאמונה הזאת תישאר, תפרח ותשגשג, ותתקיים בתוכו - עליו 'להשקות' ולטפח אותה מדי יום ביומו.
 על כן נלמד ונשנן פסוקים של אמונה, ונקרא על גדולי ישראל שהתחזקו באמונה בה' יתברך, כדי להשקות את האמונה שנמצאת בלבנו. כי לולי זאת עלולה האמונה בלבנו לכהות, חלילה.
 (מתוך הספר 'משכני')

בבריא דברים מופלאים שעדיין נחקרים, וחוכמת הבורא נכרת בכל תגלית חדשה.
 מאז ועד היום הקב"ה מחיה אותנו ומשיגיה עלינו. הוא הזן, המפרנס והמקיים, והכל בידו. הקב"ה יכול ברצונו אף להחריב הכל ברגע אחד, והיה כלא היה.

בראשית ברא" - יסוד האמונה

פעם בשבת בראשית הגיעו אל הגאון רבי אליעזר מנחם מן שך זצ"ל נכדיו וניניו. אחד הנינים בכה ואמר: "סבא, סבא...".
 "מדוע אתה בוכה?", שאלו הסב הגדול.
 "לא נתנו לי לרקוד בשמחת תורה עם ספר התורה..."
 נענה הרב שך ואמר לו: "אני אתן לך משהו גדול מאוד שתרקוד איתו."

המשך מעמוד 10 | הג"ר אליעזר יוטקובסקי שליט"א

ושריפתם, שנעשה בפומבי.
 "יש פה עצים כל כך יפים, עם פירות כל כך מתוקים, ענבים מלאי צבע, ממש עצים ושלמים מכל הבחינות, ועכשיו אנחנו עומדים לעקור אותם ולשרוף אותם. למה? בגלל כמה עלי נענע שחדרו לכרם והפכו אותו לכלאיים..."
 "מה אנחנו צריכים ללמוד מזה? כל יהודי ויהודי הוא 'כרם בית ישראל', כל יהודי יש לו פירות טובים ומתוקים, אבל יש גם נענע... יש גם מה שיכול להפוך אותו לכלאיים. כל אחד יודע מה הנענע שלו, אנחנו לא צריכים להסביר לכל אחד, לב יודע מרת נפשו. יש מי שיש לו מכשיר כזה או אחר, יש מי שמסתובב עם חברים לא טובים, כל אחד והנענע שלו.
 "הסיפור הזה עם הכלאיים הוא צלצול השכמה. רבותי! תבדקו את הכרם שלכם, תוודאו שאין בו נענע, תשמרו על הכרם בית ישראל האישי והפרטי שלכם, כדי שלא תהפכו חלילה וחס לכלאיים רח"ל..."

הגאון רבי יהודה אריה שווארץ שליט"א רבה של שכונת 'קרית הרצוג' בבני ברק:
 היה זה לפני כמה שנים, כשתושב השכונה הג"ר משה סחייק שליט"א, מקורבו של מרן ראש הישיבה הגרא"ל שטיינמן זצ"ל, יחד עם שכניו בבניין, זכו לקיים מצוות ביעור כלאים, לאחר שמישהו שתל בטעות כמה עלי נענע בחצר הבניין, בסמוך לכרם ענבים שגדל בחצר.
 עמדו שם עצים עמוסי פרי, עצים בריאים בשיא כוחם ופריחתם, אשכולות ענבים בשרניים גדלו שם, ממש תאוה לעיניים. ובגלל כמה עלים של נענע שנשתלו בסמוך, בלי לחשוב על זה יותר מדי, נאסרו כל העצים האלו בכלאיים והיה צורך לגדוע אותם ולשרוף אותם עם הפירות הנפלאים שלהם.
 הרב שווארץ שהוביל את הדיון ההלכתי שנעשה לגבי כל עץ ועץ, איזה צריך לעקור ואיזה לא, נשא דברים במעמד עקירת העצים

המשך מעמוד 13 | הגאון רבי אליעזר טורק שליט"א

מול חומש בראשית, ניכרה פליאה בפניו של התלמיד. הרב שך שהרגיש בזה נימק את מעשיו, כך:
 "רבינו יונה ב'שערי תשובה' כותב שכוונת המשנה באבות 'בן שישים לזקנה, בן שבעים לשיבה', שככל שהאדם מזדקן, עליו להמעיט בעסק העולם ולהתייחד להתבונן ביראת השם ותיקון הנפש. את ה'בן תשעים לשוח' מסביר הרבינו יונה 'כי אחרי שהגיע לתשעים ראוי לו להיות כל עסקו בתפילות ובתהילות השם ולהשיח בנפלאותיו".
 "לכן, מעיקר הדין", סיים הרב שך, "אני אמור לשבת כל היום עם 'תהילים', אלא שאני מתעצל לעשות כן והדבר קשה עלי. אך כשאני יכול ומסוגל לכך אני לפחות מתבונן בחומש בראשית..."
 מפליא למתבונן!
 (מתוך הספר 'אוצרותיהם אמלא')

"אמר רבי יצחק לא היה צריך להתחיל את התורה אלא מ'החודש הזה לכם'... ומה טעם פתח בבראשית משום 'כח מעשיו הגיד לעמו'..." אז היה מתייפח בבכי, ואומר בהתרגשות: "כמה עלינו להודות לקדוש ברוך-הוא שפתח את התורה ב'בראשית ברא'!... כמה הכרת הטוב מוטל עלינו להביע כלפי ה' יתברך שגילה לנו סדרי ורזי הבראיה!..."
 כך חי במשך כל ימי חייו, אך במיוחד מאז הגיעו לגיל התשעים, אז הוסיף עוד שעות לעיון והעמקה בפרשיות אלו וביסודות האמונה בכלל. הוא היה מסוגל לשבת במשך שעות מול ספר בראשית ולהגות בו שוב ושוב, לדלות דברי חיזוק ודביקות מתוך יראה עילאית והתרגשות עצומה.
 לפני תקופה התפרסמו 'רשימות תלמידים', בין הדברים הובא שבהזדמנות מסויימת כשנכנס אליו תלמיד קרוב, וראה אותו יושב

- אוי ואבוי! לא התפללתי מנחה!"
 - "אבא! היית אנוס..."
 - "תביא את הסיידור, אתפלל ערבית שתיים..."
 עד שהגשתי לו את הסיידור הוא נרדם. בשעה תשע בערב הוא התעורר ושוב חזרה על עצמה השיחה הקודמת... הוא ביקש סיידור להתפלל ערבית שתיים...
 ואז זה קרה...
 השכן בחדר הסיט את הוילון המפריד בין שתי המיטות ואמר לי: "אדוני! תגיד לאבא שלך שהוא פטור! אני יודע איזה כאבים יש לו, והוא עוד בלי זריקה..."
 הוא הגיש לי את עיתון הספורט ואמר לי: "רחמנות על אבא שלך. תן לו קצת לקרוא את זה..."
 חשבתי בליבי: שני יהודים. אחד פותח את העיניים, אחרי ניתוח, וכל מה שמעניין אותו הוא כדורגל. השני פותח את העיניים וכל מה שמעניין אותו זה תפילת מנחה... רחמנות על מי?
 (מתוך 'דורש טוב' - יום כיפור)

את החולה. בשעה שלוש, כשבנו הגיע עם העיתון, הוא "העיף" הצידה את כל העמודים הראשונים. כך עשה גם למדור העסקים והבורסה, וכך עשה למוספים נוספים שהיו מצורפים לעיתון...
 התפלאתי לשם מה הוא ייחל כל כך לעיתון, אם את כולו הוא מעיף לרצפה? כעבור רגע הבנתי: הוא הגיע לספורט... אה... כדורגל...
 בשעה שלוש לקחו את אבא לניתוח. אבא ביקש שאתפלל עליו. הבטחתי לו שכך אעשה, איחלתי לו בהצלחה ורפואה שלימה והוא נלקח לניתוח. בשעה שבע הוא חזר למחלקה. היה ניכר על פניו שהוא סובל מכאבים, אך כדרכו לא התלונן. גם כשהאחות ביקשה ממנו לדרג את עוצמת הכאבים - הוא לא ענה. ראיתי אותה רושמת את הספרה אפס שמשמעותה: אין כאבים.
 ניגשתי לאבא והוא שאל אותי:
 - "עכשיו יום או לילה?
 - "לילה", השבתי.
 - "אני לפני הניתוח או אחרי?"
 - "ברוך השם אחרי".

המשך מעמוד 21 | הרב ישראל ליוש

ואף כאשר תלמד שם, ולאחר ארבע חודשים תשלח לי מכתב ותספר לי בו את כל קורותיך, ואת הצלחתך הגדולה בלימוד התורה, בבקשה ממך! אל תספר לי היכן אתה לומד!"
 גם דברים אלו היו לפלא בעיני השומעים, ותיכף הסביר האב את בקשתו: "אם תחליט לנסוע לשיבת וולוז'ין ואני אדע על כך, אזי כאשר יבוא אדם וישאלני 'היכך בנך לומד?' אצטרך, הרי, לומר את אשר אני יודע - 'שיבת וולוז'ין', ויתכן שיהיה בכך עין הרע, ואף יתכן שבנו של השואל איננו מוכשר די הצורך כדי להגיע לשיבת וולוז'ין, ויעלו בו רגשי קנאה על שאני כן זכיתי שבני לומד בשיבת וולוז'ין, לכן אני מעדיף שלא לדעת, ובכך אוכל בקלות לענות על שאלה כזו 'אינני יודע'."

שני אתה גם מאוד עייף, והעייפות מאיימת להכריע אותך - אם כך, בישיבת וולוז'ין, שהספסלים רחבים, תוכל לשכב על הספסל ואחר שעות מעטות תתעורר, תיטול ידיים ותוכל תיכף ומיד להמשיך ללמוד. אבל בישיבת מיר, שהספסלים צרים, לא תוכל לעשות כן, ויהיה עליך לסור למקום השינה, ובכך תבזבו זמן יקר מאוד, כי הדרך הלך ושוב תארך בוודאי כמה דקות. לכן הצעתי, שתלך ללמוד בישיבת וולוז'ין עם הספסלים הרחבים".
 סיים האב את הצעתו, אך המשיך ואמר לבנו: "זאת הצעתי, ועליך מוטלת החובה להחליט בעצמך להיכן תלך, על פי כל השיקולים ששמעת. אך עשה זאת מהר ככל האפשר, כי חבל על כל דקה שהנך מפסיד בלימוד התורה!"
 בקשה מיוחדת הוסיף האב לבקש מבנו: "ה' יהיה עמך בכל אשר תחליט, אך אנא ממך, אל תאמר לי להיכן החלטת ללכת ללמוד!"

לשליחת תגובות לכותב הטור הרב ישראל ליוש, כתבו ל: israel.layosh@gmail.com

המשך מעמוד 24 | הרב בנימין בירנצוויג

העולם נברא בשביל התורה ובשביל ישראל, והנה, על ידי הנסיעה על מסילה זו ניצלה ממלכת התורה של ישיבת מיר. הם שהו ביפן במשך תקופה של כחמש שנים, ולמדו שם בהתמדה עצומה עד יעבור זעם. מאוחר יותר, עברו חלק מהרבנים ותלמידיהם לארצות הברית, וחלקם האחר עלו לארץ הקודש. כך שוקם ונבנה מחדש עולם התורה המשגשג ומלבלב כהיום הזה עד קץ הימים.

העולם? נמצא הפתרון! מסילת הברזל הארוכה לסיביר, שהגיעה עד למול חופי יפן! בני הישיבה עלו על הרכבת שנסעה על מסילה זו וכך הגיעו אל חוף מבטחים.
 אלמלא מסילת רכבת זו, אין לשער כיצד היו מצליחים לצאת מאות הבחורים מאירופה ואם בכלל היו מצליחים להימלט... עד עצם היום הזה אין הגויים יודעים מה הייתה נחיצותה של המסילה הארוכה והמבוזזת הזו, אבל אנחנו, מאמינים בני מאמינים, יודעים היטב! היא הייתה נחוצה להצלת התורה!

לשליחת תגובות לכותב הטור הרה"ג רבי בנימין בירנצוויג, כתבו ל: 7622500@gmail.com

אמר לו הרב טורק: "צודקים אתם, אבל סוף סוף שם היה מדובר בבית המקדש", ענה התלמיד חכם: "אמת, אז אני אכן דואג שבית יהיה בית המקדש!!!".

ובאמת, מבט זה אינו מחודש כלל, בלעם הרשע כבר אמר בנבואתו על כלל ישראל [במדבר כד, ה] "מה טובו אוהליך יעקב משכנותיך ישראל" ופירש רש"י: "מה טובו אוהליך - על שראה פתחיהם שאינן מכוונים זה מול זה. דבר אחר, מה טובו אוהליך, מה טובו אהל שילה ובית עולמים..."

רש"י הביא כאן שני ביאורים שלכאורה אין ביניהם שום קשר, האחד שהוא כנגד צורת הבית היהודי, והשני שהוא כנגד בית המקדש. אך כבר הורונו רבותינו ששני מושגים אלו הם היינו הך, אדם שאין פתח ביתו מכוון כנגד פתחו של חברו, מראה הוא שהבית שלו הוא פנימי, וכל מה שחשוב לו בבית זהו לבנות בית לה! בבית כזה אין שום התעניינות מה קורה אצל הזולת, בונים כל הזמן את הפנים, בית כזה הוא מקום מצוין להשראת השכינה, והוא הוא הראוי להיקרא בית המקדש!

(מתוך הספר 'להאיר' על זמירות שבת)

עבודתה במשך כל השבוע לא היתה עבודה של עוזרת בית, אלא כעבודת הכהן גדול בבית המקדש!

מצות הדלקת הנרות שייכת לאשה, ובצדק, משום שעבודת הבית תלויות בה, ובהדלקת הנרות מרוממת היא את כל העמל והטורח שטרחה בעבודות הבית בששת ימי המעשה, לפסגות רוחניות נעלות. ובוודאי יש בכוחו של מבט זה לרומם את כל הבית ולהפכו כנווה ומשכן לשכינה.

סיפר הגאון רבי אליעזר טורק שליט"א שכשראה פעם במוצאי שבת קודש את אחד מגדולי התלמידי חכמים כשהוא נושא את שקית האשפה למיכל האשפה, ניגש אליו ואמר לו "שלום עליך רבי ומורי!". "ממתי הנך תלמידי?" - שאל אותו תלמיד חכם, אמר לו "מעכשיו! עכשיו למדתי ממכם שאין מקום להתחשב בגדלות בתורה ובזיקנה, וכשצריך - מורידים את האשפה!"

אמר לו התלמיד חכם: "מדוע חושב אתה שיש במעשה פחיתות כבוד, והרי בבית המקדש בכל בוקר הפיס [הגרלה] הראשון היה - מי תורם את הדשן, ומה היתה המלאכה שם אם לא לרוקן את פסולת האפר שהצטברה על המזבח מיום האתמול?!"

המשך מעמוד 16 | הרה"ג ר' עמרם בינעט

גם אם ילד ענה תשובה לא נכונה, לא חייבים לסמן לו 'איקס'. זה משפיל. אפשר לעשות פס ישר ליד התשובה הזאת. הילד יבין היטב שהתשובה לא נכונה ומצד שני לא ירגיש ש'שמו עליו איקס'.

זה חשוב לכבד כל אדם, ובכלל זה אנחנו צריכים לכבד גם את התלמידים שלנו.

10. כשרואים שתלמיד מזלזל בלימודים וצריך להעמיד אותו במקום, המבחן יכול לשמש כלי מצוין להעניש אותו באופן יעיל. הרי בזמנינו המלמדים לא מכים את הילדים, לא נותנים להם לכתוב 'אלף' פעם' וגם אסור לזרוק ילדים מהכיתה החוצה. אמצעי הענישה מוגבלים מאוד, בלי להיכנס עכשיו לוויכוח אם זה טוב או לא טוב. זאת מציאות קיימת.

המבחן הוא הזדמנות לתת עונש, אם הילד לא מבין רמזים, אפשר להחזיר לו פעם אחת מבחן שהציון עליו הוא 25 אחוז, עם ציון 'נכשל', ולכתוב לו: "מי שאינו זורע, לא יזכה לקצור", או הוכחה אחרת בסגנון הזה. אבל כמו כל עונש, גם העונש הזה צריך להתבצע רק כשאין מנוס, ולאחר מחשבה רבה אם זה באמת מגיע לילד ואם זה באמת יהיה מועיל וישמש כקריאת השכמה עבורו, שתגרום לו להשקיע יותר מכאן ולהבא.

מבינים שהילד חשוב לו, בפעם הבאה כשה מלמד יבקש מהם שיתוף פעולה הם יעשו את זה בשמחה, כי הם מבינים שהילד שלהם באמת חשוב לו. זאת תועלת עצומה שאפשר להשיג דרך המבחנים הכתובים.

8. מראה בפניו של התלמיד. הגמרא אומרת "טובה מרדות אחת בלבד של אדם יותר ממאה תוכחות". לפעמים כשהילד יושב מול המבחן ומתקשה להשיב על השאלות, הוא מבין שהגיע הזמן להתחיל להשקיע יותר. זה שווה יותר מאלף גערות וצעקות שיצעקו עליו.

9. גם אם ילד נכשל במבחן, צריך לנהוג בו כבוד. אני לא כותב לילדים אף פעם שהציון שלהם 40 או 50 אחוז. במקום זה אני אכתוב: "בעזרת ה', בשבוע הבא תדע טוב יותר", או "רואים שהיית עייף השבוע, אני בטוח שבשבוע הבא בעז'ה יהיה שבוע מוצלח יותר עבורך".

אבל זה רק בתנאי שהילד באמת מסוגל להגיע לציון טוב יותר. אין שום עניין ויש איסור חמור לענות ילד שלא מסוגל להגיע לציון גבוה יותר. הוא לא אשם שהקב"ה ברא אותו עם יכולות חלשות יותר.

רוצים לקבל את 'לקראת שבת' מדי שבוע ישירות למייל? שלח מייל ל- dirshu@dirshu.co.il

**סיכום
שבועי
ב'דף יומי
בהלכה'**

- ◆ האם מותר להרהר בדברי תורה בשעת הקדיש?
- ◆ מדוע יש לענות 'אמן יהא שמיה רבה' בקול רם?
- ◆ באילו מקרים ניתן לקרוא קריאת שמע מיד לאחר עלות השחר?

מהלכות קדיש ו'פרכו'

- חובה על כל יחיד ויחיד להקשיב לאמירת הקדיש ולכוון בעת ענייתו; ואסור לעשות כל פעולה שהיא, וכן לדבר או להרהר בעניינים אחרים, ואפילו בדברי תורה, בעת עניית הקדיש.
- את הקדיש יש לומר בקול רם, כדי שישמעוהו כל הציבור; ויש שכתב שאם אומר את הקדיש בלחש נראה כדובר שקר, שאומר בפיו לציבור לקדש את ה', ונוהר שלא להרים את קולו.
- יש שכתב שהאומר קדיש במקום שבו הנוסח שונה מזה שרגיל בו, יאמר בנוסח המקום; ויש שכתב שיאמר בנוסח שרגיל בו, ומהם שהוסיף כי את חציו השני של הקדיש, יאמר בנוסח המקום.
- בעת עניית 'דבר שבקדושה' - קדיש, קדושה ו'פרכו' - צריך לעמוד, ואף היושב צריך לקום ולענות בעמידה; ויש שנהגו שלא לקום לעניית הקדיש, ורק כאשר כבר עמדו המשיכו ועמדו וענו לקדיש.
- חשיבות 'אמן יהא שמיה רבה' גדולה מחשיבותה של הקדושה, ולכן העומד בבית הכנסת ושומע קדיש ממנגן אחד, וקדושה ממנגן אחר, יענה לקדיש.
- יש לענות 'אמן יהא שמיה רבה' בקול רם, כיון שהדבר מסייע לכַנְנָה, וכן מסוגל לביטול גזרות רעות, אך לא יגביה את קולו באופן מוזר.
- יש אומרים שאסור להפריד בענית "אמן יהא שמיה רבה..." בין המילים 'עלמיא' ו'יתברך', ויש שכתב כי אדרבה אין לחַבֵּר את המילה 'יתברך' למילה 'עלמיא'.
- יש אומרים שלאחר שהחזן אומר "ברוך ה' המבורך לעולם

ועד" עונים כל הציבור 'אמן', כדרך שעונים אמן על ברכה, ויש אומרים שלא יענו, שהרי אומרים זאת בעצמם.

- בעת אמירת 'פרכו' וענייתו יש לעמוד, אך יתכן שהציבור אינו צריך להמשיך ולעמוד עד לאחר אמירת החזן "ברוך ה' המבורך..."

קריאת שמע - זמנה לכתחילה ובדיעבד

- זמן הקיום של מצות קריאת שמע, ושל ברכות קריאת שמע, מתחיל בעת שאור היום מספיק לְכַדֵּי "שיראה את חבירו הרגיל עמו קצת בריחוק ארבע אמות ויכירנו".
- סוף זמן קריאת שמע בדיעבד הוא עד שלש שעות 'זמניות', דהיינו 3/12 מאורך היום - המשתנה במשך השנה, ולכתחילה יש לקוראה לפני הנץ החמה, ואסור לאחרה עד לסוף הזמן.
- מצוה מן המובחר לקרוא את קריאת שמע עם ברכותיה בסמוך לזמן 'הנץ החמה', דהיינו תחילת נְרֵאוֹת השמש בעולם, ולהתחיל את תפילת 'שמונה עשרה' בהנץ החמה; ונוהג זה מכֻנָּה 'פְּנֵי יָקִין'.
- מלבד האיסור לעסוק בעסקיו לפני התפילה, ישנה סיבה נוספת שבגינה חייב האדם להזדרז ולהתפלל תפילת שחרית, והיא - קיום מצות קריאת שמע מוקדם ככל האפשר.
- מי שלא יהיה באפשרותו לקרוא קריאת שמע בכוונה הנדרשת, בכל משך הזמן הראוי לכתחילה לקריאתה - רשאי לקוראה מעלות השחר ואילך, כיון שזהו זמנה מדאורייתא.
- מי שיש באפשרותו לקרוא קריאת שמע עם תפילין רק בזמן שמיד לאחר עלות השחר, לפני הזמן הראוי לכך מדרבנן - יש שצידד כי מותר לו להניח אז תפילין ולקרוא קריאת שמע.